

BACHELOROPPGAVE

Kystperle i vekst: Veien mot et levende Iglandsvik

- Et mulighetsstudie for Iglandsvik i Bremanger kommune

Coastal gem in growth: The path towards a vibrant Iglandsvik

- A feasibility study for Iglandsvik in Bremanger municipality

Elise Aarhaug og Matilde Ulleland Kvammen

Landskapsplanlegging med landskapsarkitektur

Fakultet for ingeniør- og naturvitenskap

Veiledere: Liv Norunn Hamre og Hanna Allesøe Hansen

2. juni 2023

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle

kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

KYSTPERLE I VEKST

Veien til et levende Iglandsvik

FORORD

Ved utforming av denne bacheloroppgaven har vi benyttet den brede kunnskapen vi har fått gjennom det treårige studieløpet på «Landskapsplanlegging med landskapsarkitektur» ved Høgskulen på Vestlandet i Sogndal. Fag som rom og design, landskapsanalyse, landskapsinngrep og grønnstruktur og urban vegetasjon har vært svært viktige for å kunne skape gode løsninger i dette mulighetsstudiet. Vi er to studenter med interesse for planlegging og design, så det ble essensielt å skrive en oppgave med mulighet for kreativ tilnærming. Det har vært en lærerik prosess, og selv om det til tider har vært litt stress så har vi kost oss veldig med oppgaven.

Vi vil rette en stor takk våre veiledere Liv Norunn Hamre og Hanna Allesøe Hansen for gode tilbakemeldinger og råd gjennom skriveprosessen. Takk til Bremanger kommune og Iglandsvik utvikling for informasjon og innspill til oppgaven. Vi håper at Bremanger kommune kan finne oppgaven interessant og inspirerende, i arbeidet med ny reguleringsplan for Iglandsvik.

Til slutt vil vi takke «Drittkjerringan» for støtten gjennom studieløpet. Vi hadde aldri kommet oss gjennom dette uten dere. Det har vært tre helt fantastiske år her i Sogndal, og det er med en stor klump i halsen at vi nå går hver våre veier.

Elise Aarhaug og Matilde Ulleland Kvammen,

Sogndal, juni 2023

SAMMENDRAG

Norges severdige natur er en populær turistattraksjon, og trekker flere og flere turister, både norske og utenlandske. Økningen byr på muligheter for norsk reiseliv og naturen, men også utfordringer.

Denne bacheloroppgaven tar for seg den lille grenda Iglandsvik, på vestkysten av Norge. Iglandsvik ligger i et værhardt kystklima ytterst i Bremanger kommune, omgitt av hav, øyer og fjellsider kledd i kystlynghei. Grenda har en rik kulturhistorie med fiske som strekker seg flere hundre år tilbake i tid, og er fremdeles synlig i dag. Bremanger kommune trekker mange turister med sine hvite strender og utsiktsgivende fjellturer, og Iglandsvik er blitt et sted for både gjennomfartstrafikk og overnatting. Reguleringsplanen for Iglandsvik er utgått og det skal utarbeides en ny med et annet fokus. I de senere årene har de satset mer på å ta imot flere turister, men det har bydd på utfordringer da grenda i liten grad er tilpasset trykket de mottar.

Landskaps- og stedsanalysen sammen med SWOT-analysen får frem dagens situasjon, kvaliteter, potensiale og utfordringer. Videre legger mulighetsstudiet frem ideer og forslag til utforming av Iglandsvik, som baserer seg på analysen og brukerønsker fra lokalbefolkningen. Tiltakene som blir lagt frem er utført på en måte som skal heve de gode kvalitetene i Iglandsvik, som natur og kulturhistorie, og gjøre stedet mer attraktivt for både turister og fastboende. Vi har satt oss noen målsettinger og strategier, som ligger til grunn for hva vi har gjort. Prosjekteringen tilsvarer et mulighetsnivå, og vi håper tiltakene vi har foreslått kan være til inspirasjon i videre planarbeid.

ABSTRACT

Norway's remarkable nature is a popular tourist attraction, drawing more and more tourists, both Norwegian and foreign. This increase has created opportunities for Norwegian tourism and the natural environment, but also challenges.

This bachelor thesis focuses on the small village of Iglandsvik on the west coast of Norway. Iglandsvik is located in a harsh coastal climate at the outermost part of Bremanger municipality, surrounded by ocean, islands and mountainsides covered in coastal heathland. The village has a rich cultural history centered around fishing, which dates back several hundred years and is still visible today. The zoning plan for Iglandsvik has expired, and a new one is in development with a different focus. Bremanger attracts many tourists with its white beaches and scenic mountain hikes, and Iglandsvik has become a place for both transit traffic and overnight stays. In recent years, efforts have been made to accommodate more tourists, but it has posed challenges as the village is poorly constructed to handle it.

The landscape- and siteanalysis, along with the SWOT-analysis, highlights the current situation, qualities, potentials and challenges. Furthermore, the thesis presents ideas and suggestions for the design of Iglandsvik based on the analysis and the desires of the local population. The proposed measures aim to enhance the existing qualities of Iglandsvik, such as its nature and cultural heritage, and make the place more attractive to both tourists and residents. We have established goals and strategies that underpin our work. The proposed projects represent a level of opportunity, and we hope that the suggested measures can serve as inspiration in further planning.

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INTRODUKSJON	7
1.1 Innledning.....	8
1.2 Problemstilling.....	9
1.3 Lokalisering og avgrensing	10
1.4 Metode.....	12
1.5 Faglig bakgrunn	14
2. ANALYSER	17
2.1 Landformer, vann og vassdrag.....	18
2.2 Klima og solforhold.....	19
2.3 Naturfarer.....	20
2.4 Vegetasjon og dyreliv	23
2.5 Arealbruk og bebyggelse.....	28
2.6 Kulturhistorie	34
2.7 Stedsidentitet	37
2.8 Romlige og estetiske forhold.....	38
2.9 Oppsummering	42
2.10 Medvirkning.....	43
2.11 SWOT-analyse	45
2.12 Strategier	46
3. UTFORMING.....	47
3.1 Inspirasjon.....	48
3.2 Planforslag	49
4. DISKUSJON	61
4.1 Drøfting av de ulike tiltakene	62
4.2 Oppsummering	67
4.3 Konklusjon	69
REFERANSER.....	70
Kilder	70
WMS-tjenester.....	75
Karttjenester	75
Figurliste	76

1. Introduksjon

1.1 Innledning

Norges natur er attraktiv, og det blir mer og mer aktuelt å erfare Norge gjennom naturopplevelser. Reiselivsnæringen er i en enorm vekst, og ingenting tyder på at den vil avta i tiden fremover, da det settes ny vekstrekord hvert år (Bakke & Steinskog, 2020). I Norge er turistene primært norske, men likevel er økningen størst fra utenlandske turister (Nærings- og fiskeridepartementet, 2017). Stigningen i antall besøkende byr på både muligheter og utfordringer for norsk natur og reiseliv. Før pandemien, var reiselivet den raskeste voksende næringen i verden (Regjeringen, 2021). Dette vil si at reiselivsnæringen har stor innflytelseskraft når det gjelder bærekraft. Stigningen i antall besøkende fører til større press på både natur og miljø. Turismen er i stor grad sesongbasert og hovedsakelig konsentrert til sommersesongen. Dette resulterer i mye forurensing, høyfrekvent slitasje på naturområder og kø i trafikken (Innovasjon Norge, 2019). I tillegg, byr turisme på muligheter og utfordringer for lokalsamfunn. Holdningen til turister er positiv i startfasen, da det drar med seg økonomiske muligheter, men endres ofte når presset fra turistene blir større. Et eksempel på overturisme er i Hoddevika på Stadlandet, hvor lokalbefolkningen ikke ønsker at bygda lengre skal markedsføres. Eller i Geiranger, hvor lokalbefolkningen ikke vil å bo i bygda gjennom hele året (Bakke & Steinskog, 2020).

Turistnæringen i Vestland fylke opplever sterk økning, og Vestland er et av de største reiselivsfylkene i Norge (NHO Reiseliv, u.å). Fjorder og fjell drar turister, hvor Nordfjord, som et distrikt helt nord i Vestland fylke, er en klassisk representant. Bremanger er en av kommunene i Nordfjord som opplever økt turisme, men samtidig opplever kommunen en kraftig nedgang i innbyggere og flere flytter vekk fra bygda enn til bygda. Kommunen har derfor uttrykt et ønske om å gjøre Bremanger til et mer attraktivt sted å bo i, i tillegg til å besøke (Bremanger kommune, 2021).

I ytre Bremanger ligger Iglandsvik, som en er populær besøksdestinasjon som opplever mye gjennomfartstrafikk. Reguleringsplanen for Iglandsvik fra 2001 er utgått og det skal utarbeides en ny plan for området. Den gamle planen viser utviding av fiskeri og store områder med fylling. Dette anses ikke som aktuelt i dag, da hovedtyngden av fiskeri er flyttet

til Kalvåg. Populariteten av Iglandsvik gjør at det nå er et ønske om å se på videre tilrettelegging for den økende turistmengden, men også gjøre stedet attraktivt for lokalsamfunnet. Lokale aktører har uttrykt at de vil bevare den eksisterende fiskekulturen i Iglandsvik, da dette er en sentral del av kulturhistorien. Satsingen på turisme fører med seg mange muligheter, men også utfordringer. Iglandsvik er et lite sted og ikke regulert for mye besøk, som legger grunnlag for konflikt og utfordringer (M. Myklebust, personlig kommunikasjon, 7. februar 2023). Grenda er liten og arealet begrenset, som gjør at turismen potensielt kan overfylle kapasiteten. I dette studiet vil vi derfor se på muligheter for tilrettelegging for det økte trykket, i tillegg til å utvikle en positiv relasjon mellom turister og innbyggere. Dette ønsker vi skal bidra til at Iglandsvik blir et bedre og mer attraktivt sted å bo i og besøke.

1.2 Problemstilling

Med bakgrunn i den økende turismen og utfordringer knyttet til kapasitet og fraflytting, har vi valgt følgende problemstilling for oppgaven:

Hvordan tilrettelegge for økt turisme og samtidig utvikle et godt samspill mellom besøkende og fastboende i Iglandsvik?

Målsetting

Vi har satt oss fire mål for oppgaven, som skal bidra til å svare på problemstillingen:

1. Bidra til at Iglandsvik blir et attraktivt sted å bo og bli boende i.
2. Tilrettelegge for den økende turistmengden i Iglandsvik, med hensyn til naturverdier.
3. Hindre konflikt og utfordringer mellom lokalbefolkning og turister.
4. Få en bedre flyt og konnektivet mellom de ulike elementene i Iglandsvik.

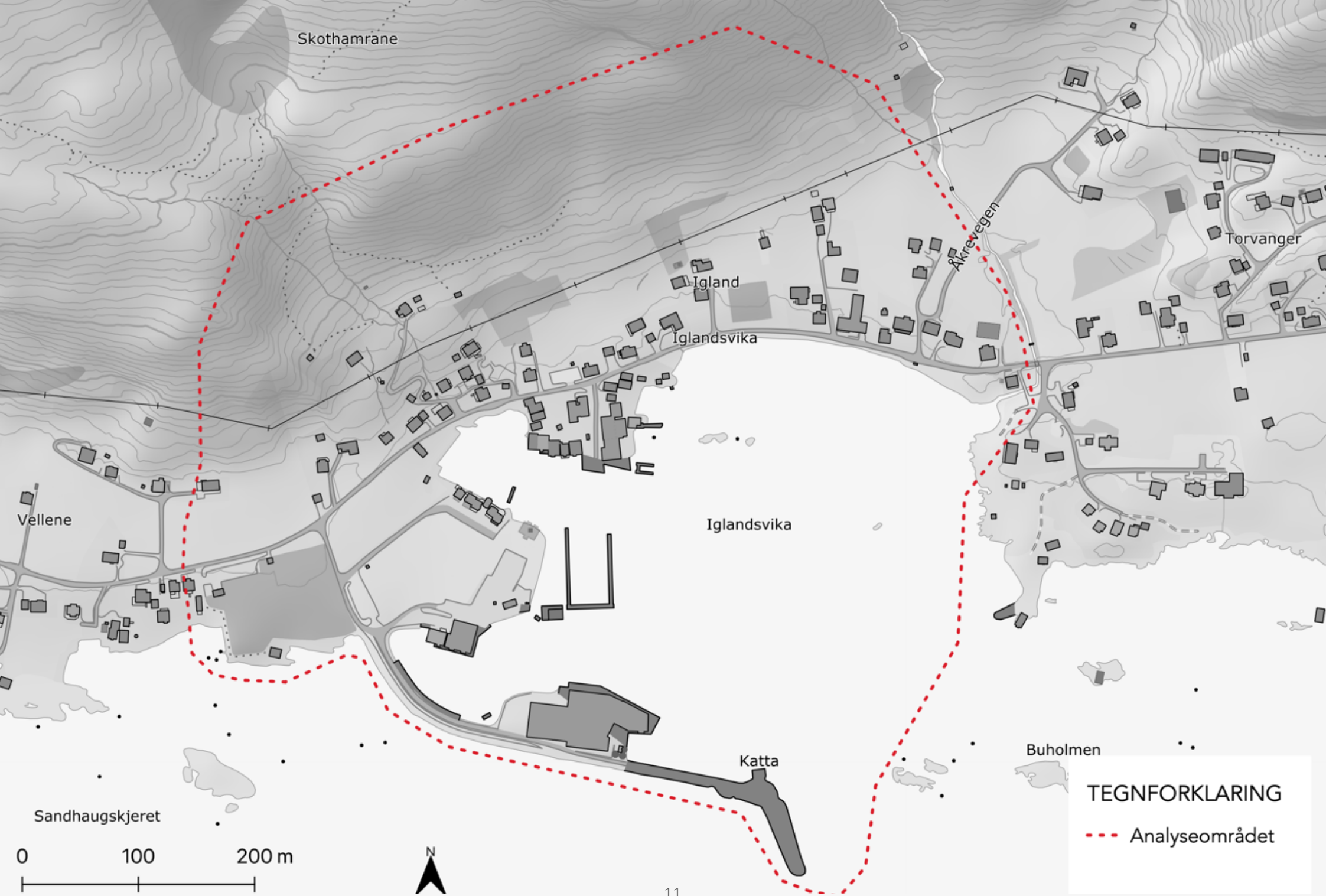
1.3 Lokalisering og avgrensning

Iglandsvik ligger i Bremanger kommune, som er en kystkommune i Vestland fylke, med et totalt areal på 786km² (Askheim, Bremanger, 2023) (Figur 1). Kommunen grenser til Gloppen, Kinn og Stad kommune. Kommunen opplever en vesentlig større fraflytting enn tilflytting, og det estimeres at kommunen vil ha en nedgang på 412 innbyggere innen 2050 (Statistisk sentralbyrå, u.å). Med et folketall på 3521 innbyggere (2021), er det omtrent 1200 som bor på Bremangerlandet, hvor Iglandsvik ligger (Askheim, Bremangerlandet, 2021). Iglandsvik består i grove trekk av et lite handelssentrum, en næringspark, campingplass, kaianlegg og flere overnattingssteder.

Analyseområdet avgrensning er satt basert på topografi og veinett, og går rundt de viktigste funksjonene som danner Iglandsvik. Avgrensningen går langs fjellveggen i nord og følger Iglandselva i øst (Figur 2).

Figur 1 - Lokalisering av Iglandsvik.

Figur 2 - Avgrensning av analyseområdet.

1.4 Metode

Et mulighetsstudie undersøker mulighetene for et område, ofte i forkant av ny reguleringsplan eller kommuneplan. En viser potensiale til et sted og bringer frem nye ideer, som kan tas med videre i utforming av en endelig plan. For å få en ryddig og oversiktlig struktur på oppgaven, så deles mulighetsstudiet vårt inn i 4 kapitler, hvor første kapittel består av introduksjon til oppgaven, i tillegg til lokalisering og avgrensing. Andre kapittel inneholder en analyse av dagens situasjon som danner et helhetlig bilde av Iglandsvik, i tillegg til utviklingsstrategier som tas videre inn i tredje kapittel. Tredje kapittel tar for seg resultat, og fjerde del er den avsluttende delen hvor resultatet drøftes.

Befaring, møter og registreringer

I oppstartsfasen har vi vært på befaringer og hatt flere møter med kommunen for å skaffe et godt grunnlag for oppgaven. På befaringene har vi gjort ulike registreringer og tatt bilder, for å få en overordnet forståelse og følelse av Iglandsvik som sted. Bilder som er med i oppgaven er egne, med mindre annet er spesifisert.

Landskaps- og stedsanalyse

For å få en oversikt over Iglandsvik sine kvaliteter, funksjoner og betydning, har vi gjennomført en avgrenset landskapsanalyse med utgangspunkt i «Veileder: Metode for landskapsanalyse i kommuneplan» med fokus på fase I og II, utarbeidet av Direktoratet for naturforvaltning Riksantikvaren (2011). Vi har også utført en avgrenset stedsanalyse med utgangspunkt i «Veileder: Stedsanalyse – Innhold og gjennomføring» utarbeidet av Miljøverndepartementet (1993). Avgrenset i denne betydning vil si at vi valgt ut tema fra metodene som er relevant for vår oppgave. De to ulike analysene er viktige hjelpemiddel i

prosessen med å planlegge for fremtidsbilde. En landskapsanalyse har fokus på det bosatte som et av mange element, mens en stedsanalyse tar utgangspunkt i helheten og gir et godt grunnlag for å forstå stedets forutsetninger og muligheter. Dermed ble det viktig for oss å kombinere disse for å best representere Iglandsvik.

Medvirkning

Vi har hatt flere samtaler og møter med Bremanger kommune og Iglandsvik utvikling, for å sikre at vi kommer med et resultat som møter behov og ønsker hos de som bor der. Igland utvikling er en forening av næringsinteresser i området, er driftet av lokale ildsjeler i alle aldre og har fungert som en representant for befolkningen. De har supplert med informasjon der det har vært manglende og gjort greie for brukerønskene i Iglandsvik. Vi har i tillegg hatt dialoger med lokalbefolkningen på samlingsstedene i grenda, hvor det er vist stort engasjement.

SWOT

En SWOT-analyse (*Strengths, Weaknesses, Opportunities og Threats*) blir benyttet for å oppsummere områdets styrker og svakheter ved dagens situasjon, samt muligheter og utfordringer ved videre planlegging. Den bygger på funn fra analysen, sammen med medvirkning og brukerønsker.

Dataverktøy

Vi har benyttet dataprogrammet QGIS 3.22 for å opparbeide temakart i analysen, der vi har hentet inn kartdata fra kartkatalogen på geonorge.no. Plantegninger, snitt og skisser er utarbeidet ved hjelp av AutoCAD og Adobe Photoshop. Noen skisser er tegnet for hånd, og fargelagt digitalt.

1.5 Faglig bakgrunn

Stedsidentitet

Et sted er ikke en destinasjon alene. Et sted dannes gjennom minner, følelser og betydning. Stedsidentitet refererer til den unike identiteten og følelsen av tilhørighet til et bestemt sted eller område (Relph, 1976). Stedsidentitet er flerdimensjonalt og til dels subjektivt, da hvordan et menneske identifiserer seg med et sted er individuelt.

For å bedre forstå stedsidentitet, ser vi på begrepet *sence of place*, som ofte benyttes i studier for å forstå relasjonen mellom mennesket og et sted (Relph, 1976). Relph deler begrepet stedsidentitet mellom *identity of place* og *identity with place*. *Identity of place* skildrer stedets statiske og fysiske egenskaper, som geografisk lokalitet, topografi, arkitektur eller landskap. *Identity with place* omfavner immaterielle egenskaper og menneskets følelsesmessige tilknytning til stedet, som sosiale, kulturelle og historiske egenskaper. De to elementene danner det vi på norsk kaller stedsidentitet. Menneskets forhold til stedsidentitet vil også si å føle seg hjemme og være en del av noe. En slik tilhørighet styrkes over tid gjennom erfaringer og forvaltes gjennom minner. Dette spiller en viktig rolle i menneskets liv og har en stor virkning på følelsen av velvære. Samtidig kan det være en kilde til stolthet og fellesskap for de som deler en felles historie knyttet til stedet.

Bærekraftige reisemål

Norge har på likhet med mange andre land, sagt seg pliktig til å anvende FNs bærekraftsmål i planlegging. Reiseliv som den tredje største kategorien innen eksport, har et stort potensiale til å bidra til å nå disse målene, både direkte og indirekte. Prinsippet om bærekraftig reisemål vil være viktig for planlegging i turisttette områder, for å hindre negative ringvirkninger på lang sikt. «Et bærekraftig reiseliv er et reiseliv som ikke ødelegger for kommende generasjoner, og som tar hensyn til lokalsamfunnets natur, kultur og økonomi.» (Johansen, 2019). Begrepet *bærekraftig* er omfattende og komplekst, men for å ha en bedre forståelse for hva bærekraftig reiseliv innebærer, så har UNWTO (United Nations World Tourism

Organisatino) definert bærekraftig reiseliv med fokus på tre områder; bevaring av natur, kultur og miljø, styrking av sosiale verdier og økonomisk levedyktighet.

Turisme og lokalsamfunn

Turisme drar med seg mange fordeler til et lite lokalsamfunn, som blant annet økonomisk gevinst, bedre tilbud innen offentlige anlegg og goder som parker og idrettsarenaer (Andereck, Valentine, Knoop, & Vogt, 2005). Andre studier viser også at turisme kan dra med seg andre fordeler, som et rikere handelsutvalg med lengre åpningstider eller bedre fellesarealer (Kobro, Vareide, Haukeland, & Jervan, 2013).

Tross mange goder som kommer av reiselivet, viser studier likevel til et tydelig skille mellom lokalbefolkning og turister i mange reiselivsdestinasjoner. Et eksempel på dette er lokalbefolkning som omtaler tilreisende som «de», mens fastboende omtales som «vi» (Kobro et al., 2013). Økende turistmengde kan ha flere ulemper for lokalbefolkningen, ved at de lokale prisene øker, eller at lokalbefolkningens vaner, rutiner og det sosiale livet blir endret. Dette kan i sin helhet resultere i økt risiko for tap av lokal identitet. Andre negative virkninger for lokalsamfunnet som følge av økt turisme er mye trafikk, slitasje, trengsel, kriminalitet eller økt press på helsevesenet (Kobro et al., 2013). Dette kan danne grunnlag for frustrasjon hos lokalbefolkningen ovenfor turistene.

Universell utforming

Universell utforming defineres på ulike måter, men det handler i grunn om utforming av omgivelser som ivaretar hele befolkningens variasjon i funksjonsevne, slik at flest mulig kan delta aktivt i samfunnet (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, u.å). I norsk lov defineres universell utforming slik: «Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse.» (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017, §17-2).

Universell utforming er viktig for å bidra til anerkjenning og verdsetting av mangfoldet blant mennesker (World Health Organization & The World Bank, 2011). Det bidrar til å gi mennesker lik tilgang til samfunnet, uten at en gruppe mennesker støter på hindringer som begrenser dem i å nyttiggjøre seg av de samme mulighetene som andre. Det bidrar til økt brukervennlighet, som vil være til fordel for personer med funksjonsnedsettelse, men også for eldre, barn og andre som kan dra nytte av økt tilgjengelighet og brukervennlighet. Ved å investere i universelt utformede løsninger tidlig i prosesser, kan det også bidra til å unngå kostbare tilpasninger og ombygninger ved en senere anledning.

2. Analyser

2.1 Landformer, vann og vassdrag

Iglandsvik ligger i landskapsregionen Kystbygdene på Vestlandet, og i underregionen Ytre fjordbygder på Vestlandet (Puschmann, 2005). Vi ser et tydelig åpent landskap ut mot havet med en bratt fjellvegg nord i analyseområdet (Figur 3). Analyseområdet alene ligger få høydemeter over havet, med få variasjoner i terrenget. Dette gjenspeiles ved at vi ikke finner markerte terrengformer utenom den bratte fjellveggen. Iglandsvik og nærliggende områder har flere sandstrender, hvor vi kan finne en i sentrum og en i vika helt øst i området. En molo er svært fremtredende ved at den strekker seg langt ut i sjøen, og fremstår som en landform alene.

Den største elven er Iglandselva, som renner ut helt øst i analyseområdet (Figur 4). I tillegg er det et mindre bekkeløp lengre vest, som går gjennom et boligstrøk og ut mellom fyllingen og sentrumsneset.

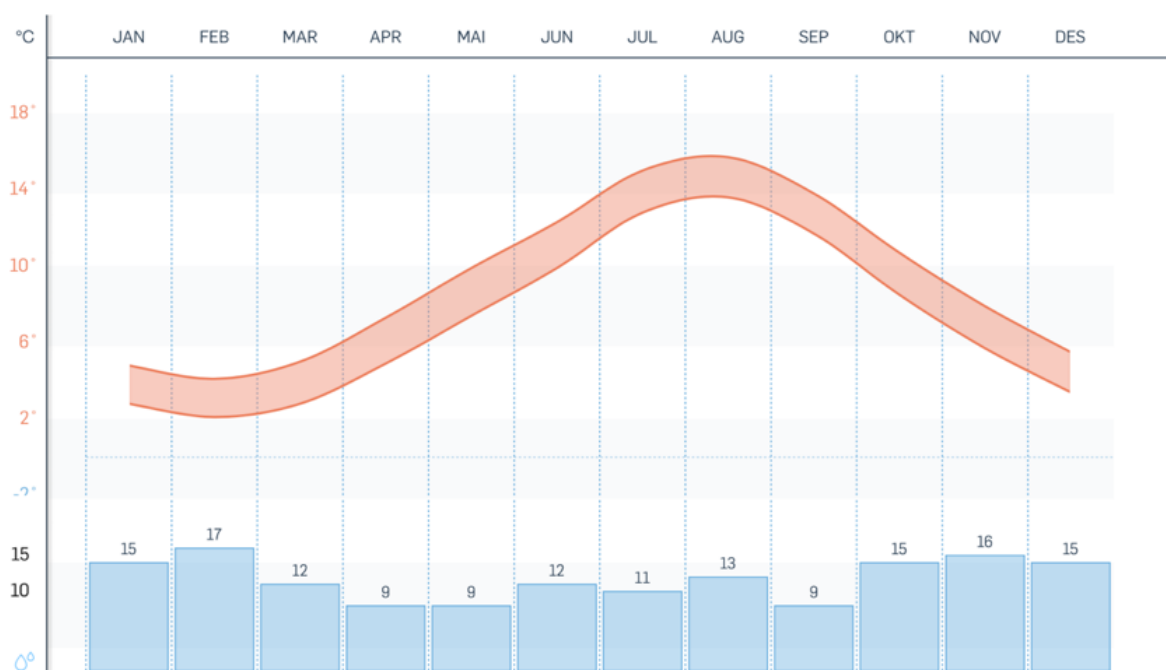
Figur 3 – Iglandsviks landskap med bratte fjell, omringet av hav.

Figur 4 – Iglandselva som renner nordøst i analyseområdet.

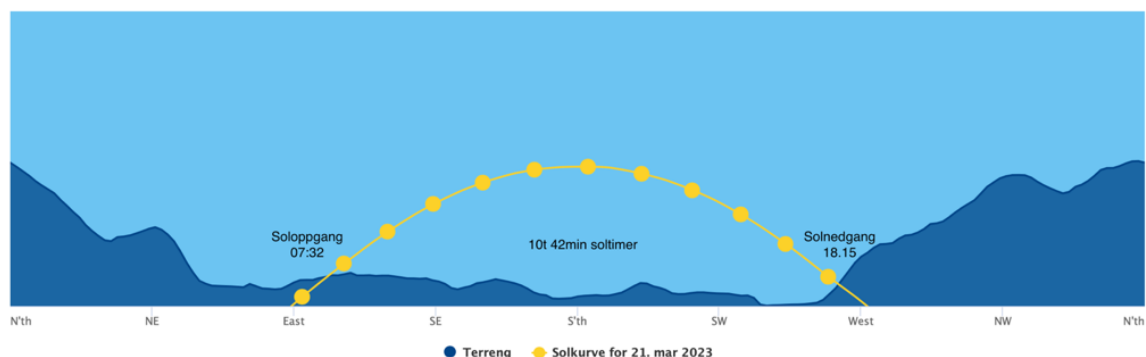
2. 2 Klima og solforhold

Iglandsvik er kystnært, som resulterer i et kystklima med kjølige somre og milde vintre, samt mye vind (Harstveit, 2019). Gjennomsnittet for de siste 10 årene viser et fuktig klima med mye nedbør, i tillegg til varme temperaturer, hvor det sjeldent er minusgrader på vinteren (figur 5). Det er ikke utenkelig at Iglandsvik vil oppleve en endring i nedbørsmønster og temperatur, da klimaendringer resulterer i en varmere klode med mer ekstremnedbør og tørke (Ørebø, 2023). Oppvarmingen fører blant annet til havnivåstigning, som per 19.05.23 har en stigning på 3,5 mm per år (Øvrebø, 2022). Vannkanten stiger hurtigere hos kystkommunene på Vestlandet og forventet havnivåstigning for Bremanger kommune for år 2090 er 74 cm (Kartverket, u.å). Fortsetter denne utviklingen, vil det få store konsekvenser for Iglandsvik, i form av hyppigere oversvømmelse, flom og erosjon.

Figur 5 - Gjennomsnitt siste 10 år for min- og maks-temperatur, og antall dager med mer enn 1 mm nedbør. Tabell hentet fra Storm.no (Storm, u.å).

Det flate terrenget gir relativt gode solforhold, hvor de beste forholdene er i turistsesongen på sommerhalvåret. Solen kommer opp i øst kl. 07:32 og går ned i vest kl. 18:15 for vårjevndøgn 21. mars 2023 (Figur 6). Det resulterer i totalt 10 timer og 42 minutter soltimer. Fra dette tidspunkt, og inn i sommerhalvåret, vil antall soltimer bli flere.

Figur 6 – Solforhold under vårjevndøgn 21. mars. (Suncurves, u.å).

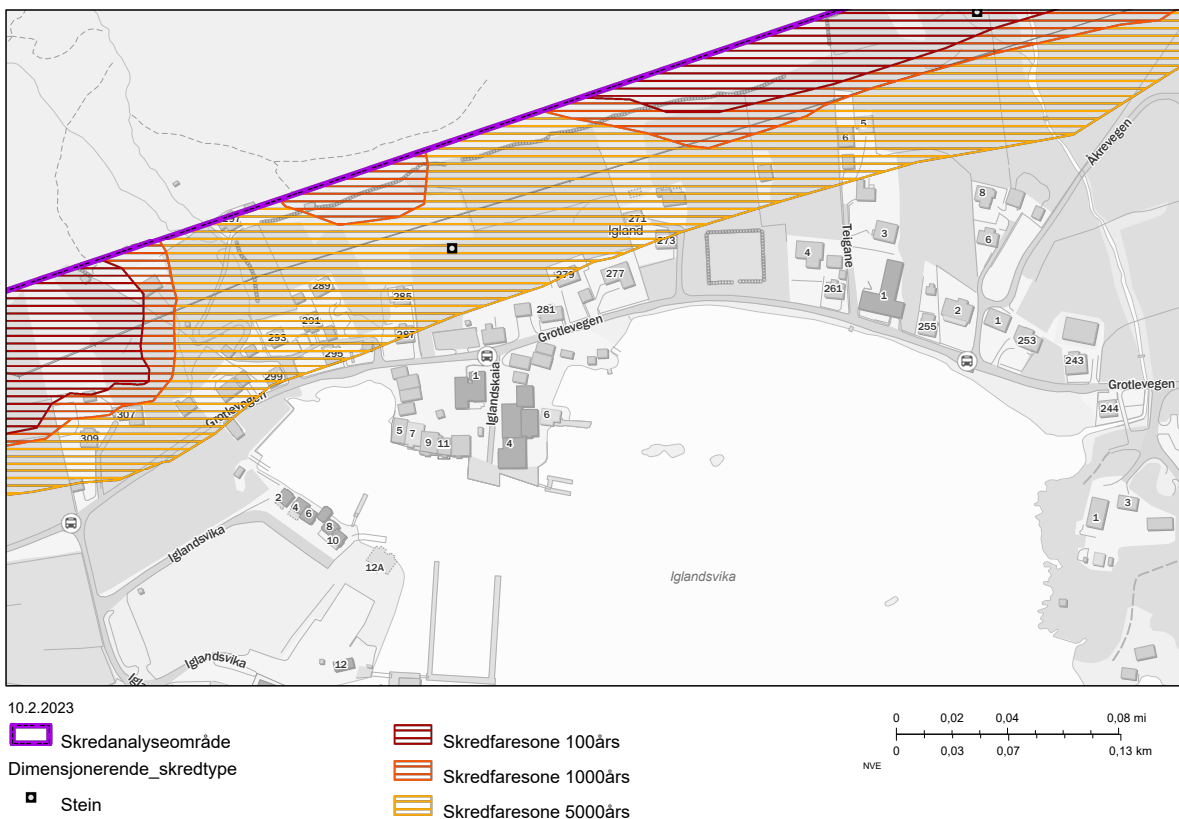
2.3 Naturfarer

Flom

For om lag 10 år siden oppsto det en flomhendelse fra den mindre bekken som kommer ut vest i analyseområdet (Lohne & Yugsi Molina, 2017). I senere tid har bekkeløpet blitt sikret med steinsetting langs sidene av kanalen for å hindre erosjon. Bekkeløpet og områdene rundt er merket i NVE sine aktsomhetskart med potensiell jord- og flomskredfare. Det samme gjelder Iglandselva og omkringliggende områder. Antall regnflommer i små elver har økt de siste 30-40 årene, som er en trend som vil fortsette som følge av klimaendringene (Miljødirektoratet, 2021). Styrregn vil føre til utfordringer i spesielt små, bratte bekker.

Skred

Sweco har på vegne av NVE utført en analyse i Iglandsvik for å kartlegge skredsoner (Figur 7). Løsmasser og vifteavsetninger tilsier at det tidligere har oppstått steinsprang, men av ukjent alder (Lohne & Yugsi Molina, 2017). Mellom Iglandselva og Iglandsvik er det flere skrenter med potensiale for steinsprang, i tillegg til at det er identifisert løse blokker i området. Faren for steinsprang vurderes til større enn 1/100 nær løseområdene. Tiltak som er gjort, er opparbeiding av skredvoll ved en nyere enebolig øst for Iglandselva, som trolig vil redusere faren for steinsprang. Lokalt ved vollen, flyttes skredfaresone større enn 1/1000 ovenfor vollen. Et varmere og våtere klima i fremtiden vil derimot kunne øke faren for steinsprang og løsmasseskred, da værforhold er av nøkkelfaktorene som utløser skred (Miljødirektoratet, 2021).

Figur 7 - Skredkart. Kilde: NVE: Faresoner for skred i bratt terreng (Hentet 10.02.2023).

Stormflo

Stormflo oppstår ved endringer i lufttrykk og vind, som dermed kan endre vannstanden betraktelig (Kartverket, 2023). Lavere lufttrykk vil føre til høyere vannstand og mye vind kan presse vannet mot land. Sammen med havnivåstigning, vil stormflo forekomme høyere og hyppigere i fremtiden. Iglandsvik er et lavtliggende tettsted, og vil dermed være spesielt utsatt for oversvømmelse. Blant annet vil sentrum være svært utsatt ved en eventuell 20 års stormflo (figur 8).

10.2.2023

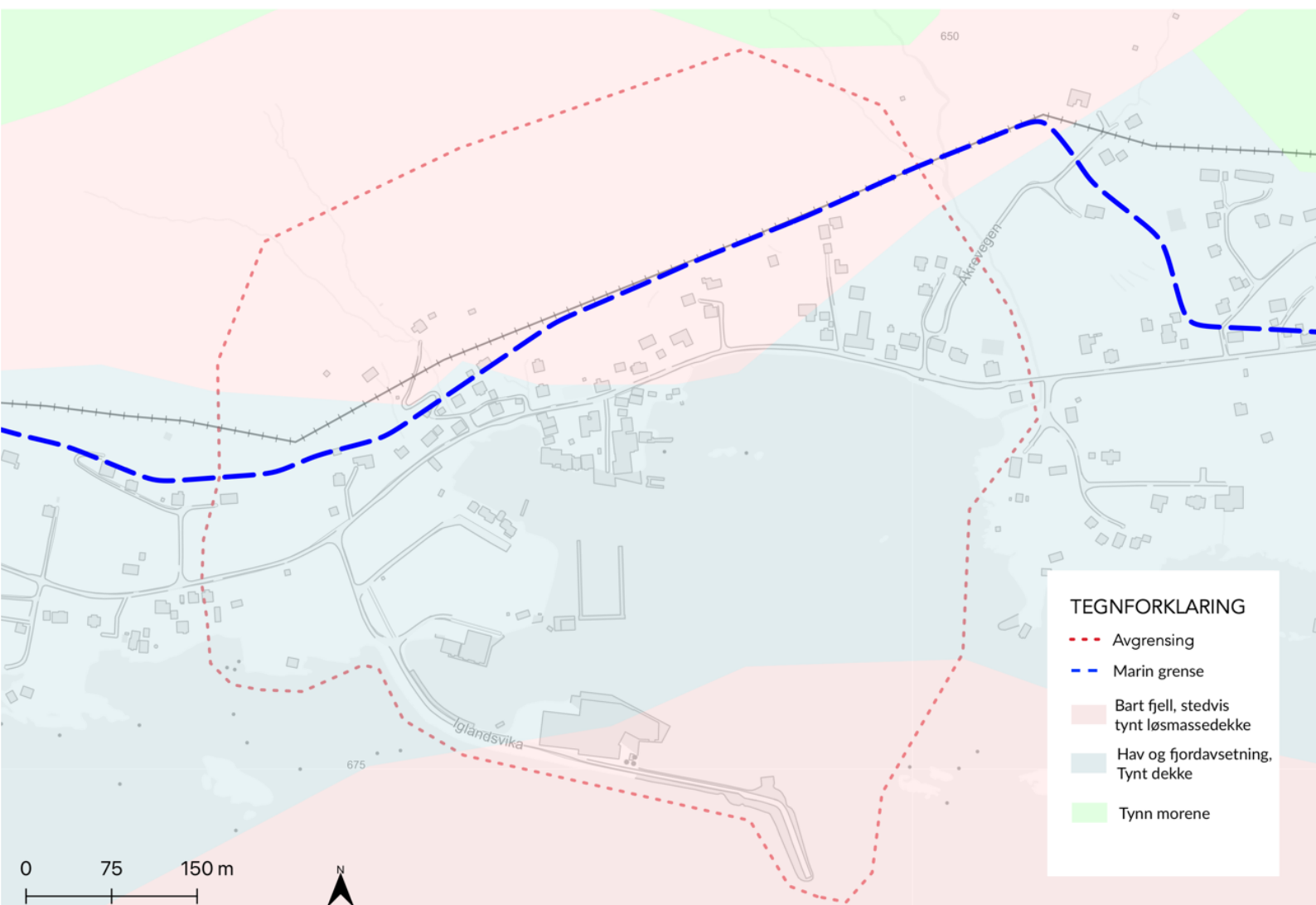
0 0,02 0,04 0,08 mi
0 0,03 0,07 0,13 km

Figur 8 - Vannstands nivå ved 20-års stormflo. Kilde: Kartverket: Se havnivå i kart (Hentet 10.02.2023).

2.4 Vegetasjon og dyreliv

Jordsmonn, løsmasser og bart fjell

Terrengformen i området skaper store variasjoner i løsmasseavsetningene, som videre påvirker vegetasjonen. Den marine grensen går langs distribusjonsnettet nord for veien (figur 9). Nedenfor marin grense består dekket av hav-og fjordavsetning, sammen med strandavsetning i usammenhengende eller tynt lag over berggrunnen. Tykkelsen på avsetningen er normalt mindre enn 0,5m, men kan være lokalt noe større (Norges Geologiske Undersøkelse, u.å.). Marine avsetninger gir gode dyrkingsforhold da dette er veldig kalkrikt. Ovenfor den marine grensen er det bart fjell som stort sett mangler løsmasser, og mer enn 50% av arealet er fjell i dagen (Norges Geologiske Undersøkelse, u.å.). Lengre opp i fjellene er det derfor kalkfattig, mens lengre nede er det kalkrikt. Berggrunnen består av grønnstein med innslag av amfibolitt.

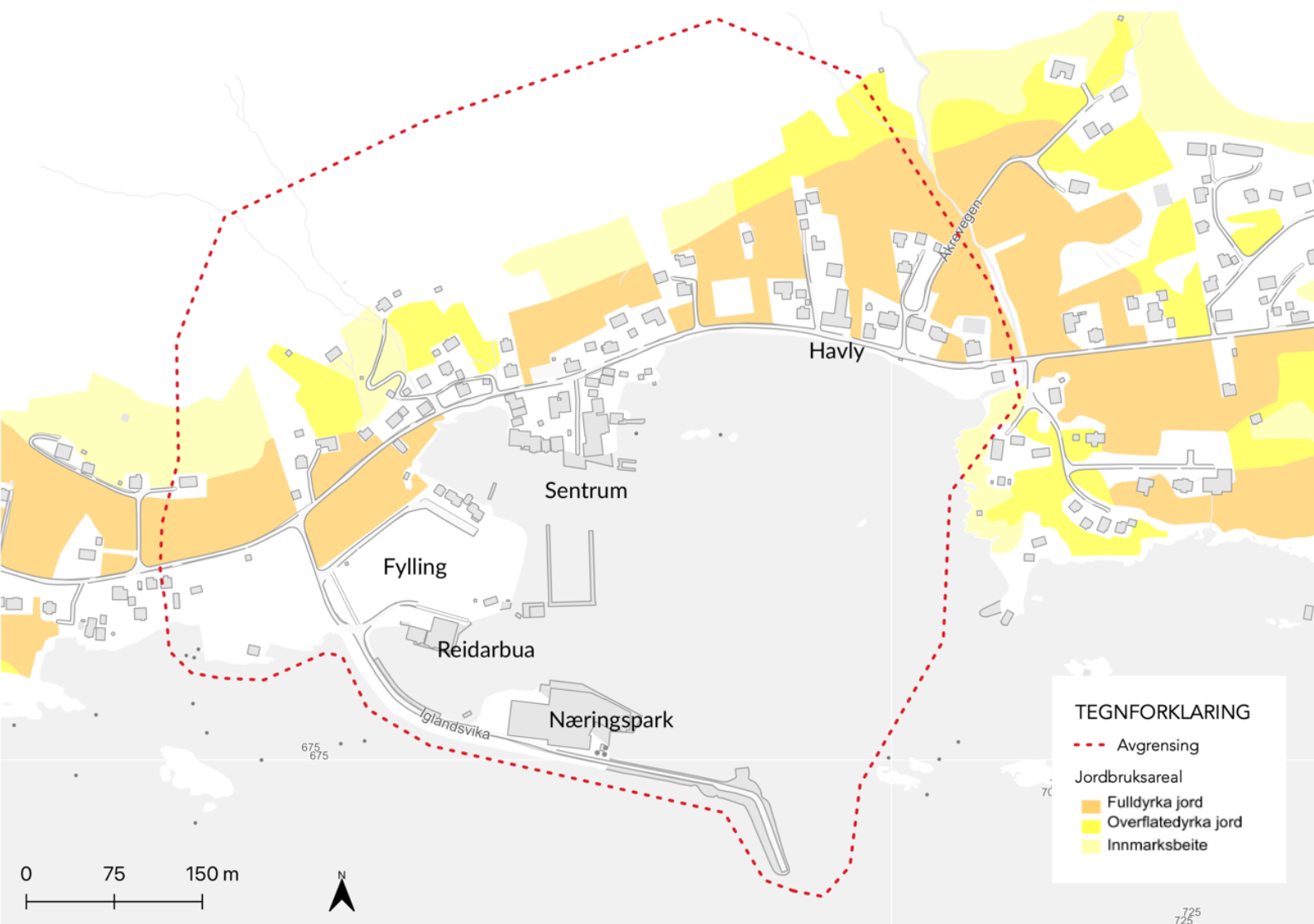

Figur 9 – Løsmassekart.

Vegetasjonsdekket

Iglandsvik har en planteflora som er tilpasset jordsmonnet og klimaet i området. Mesteparten av vegetasjonen i analyseområdet er menneskepåvirket. De åpne arealene i nord er fordelt mellom fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite (figur 10). Mellom infrastrukturen er det hager, veikanter, og strandsone. Noen av veikantene er fylt med hageavfall, der fremmedarter sprer seg. På nedsida av fylkesveien er det en privat dyrket mark, der det er satt opp et lite plantefelt med ulike vekster som blir benyttet på sommerhalvåret. Området rundt campingen består av gressplen med plantede løvtrær.

Iglandsvik ligger i boreonemoral vegetasjonssone, som er karakterisert som en overgangssone med en blanding av løvskog og barskog. Klimaet i denne sonen resulterer i en blanding av varmekjære arter og boreale bartrær, som gran og furu (Moen, 1998).

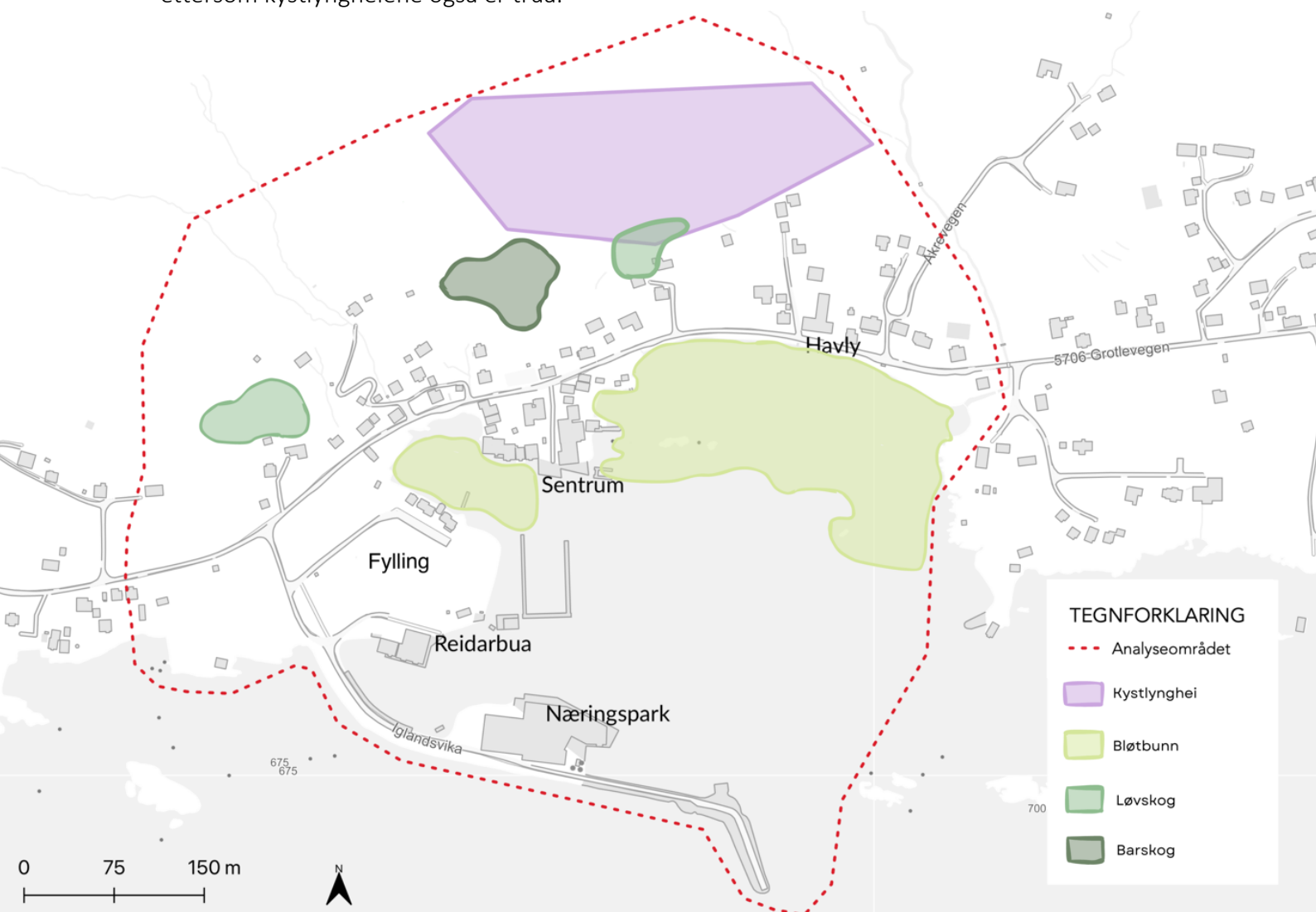

Figur 10 - Kart over jordbruksareal.

I skogs- og fjellområdene finner man innslag av bartrær som vanlig gran (*picea abies*), sitkagran (*picea sitchensis*) og furu (*pinus sylvestris*), samt løvtrær som bjørk (*betula*) (Figur 11). Skogen er lite naturlig, og det meste av trærne er plantet (M. Myklebust, personlig kommunikasjon, 7. februar 2023). Bartrærne av arten sitkagran har vært plantet, og senere forsøkt brent for å bli kvitt. Sitkagran er på fremmedartslista i Norge, kategorisert som svært høy risiko, SE. Arten har stort invasjonspotensiale, og er en trussel til kystlyngheien som er en trua naturtype (Artsdatabanken, 2018).

Kystlynghei består av åpne heier der det ikke vokser trær, og dvergbusker som lyng dominerer. Det er en kulturmark skapt gjennom flere århundre med jevnlig rydding av skog, beiting og sviing av busker (Artsdatabanken, 2014). Kystlyngheien blir fortsatt holdt i hevd, og var sist brent i 2016 (Miljødirektoratet, 2020). Man finner også en rekke lyngarter som røsslyng (*calluna vulgaris*), purpurlyng (*erica cinerea*) og blåbærlyng (*vaccinium myrtillus*). Purpurlyngen står som nært truet (NT) på rødlisten for arter i Norge (Artsdatabanken, 2015). Det er en kystplante som hører til lyngheier på Vestlandet og står i fare for å forsvinne ettersom kystlyngheiene også er trua.

Figur 11 – Vegetasjonskart.

I og rundt Iglandsvik finner en flere middels store forekomster av bløtbunn som er registrert som lokalt viktige (Miljødirektoratet, 2015) (Figur 12). Bløtbunnsområder består av fin, leirholdig sand som ofte tørrelegges ved lavvann, og er viktige beiteområder for fisk og fugl (Artsdatabanken, 2014). Slike områder er veldig sårbare for fylling, oppmudring og hindring av vanngjennomstrømming ved bygging av moloer (Direktoratet for naturforvaltning, 2007).

Figur 12 - Dronebilde av bløtbunn i Iglandsvik.

Ellers er vanlig å se planter som tiriltunge (*lotus corniculatus*), blåkoll (*prunella vulgaris*), tepperot (*potentilla erecta*) og blåklokke (*campanula rotundifolia*) (Miljødirektoratet, 2020).

Taretråling

På sørsiden av moloen ligger det en større forekomst av tareskog. Tareskogen ligger på 1-30 meters dybde, både i beskyttede områder og svært eksponerte. Den består av kun stortare (*laminaria hyperborea*), som er kartlagt som svært viktig (Miljødirektoratet, 2014). Slike områder er attraktive for de som driver med taretråling. Tare tåler i liten grad tørrelegging, og er svært sårbare for mekanisk tråling. Området sør for moloen er beskyttet i «forskrift om høsting av tare i fylka Rogaland og Vestland». I denne forskriften er dette området listet som et referanseområde, og det står følgende: «Det er ikke tillat å høste tare i referanseområdene uten særskilt tillatelse fra fiskeridirektoratet» (Forskrift om høsting av tare i fylkene Rogaland og Vestland, 2018).

Dyreliv

Kystgrenden Iglandsvik er omgitt av fjell, skog og hav, noe som gir en variert natur og dermed et stort mangfold av dyrearter både på land og i havet. Det mest karakteristiske og synlige med dyrelivet i Iglandsvik, er fuglelivet. Det er mange ulike fuglearter som hekker i området, derav ørn, hauk og ugler, samt mindre arter som finker, spurver, meiser, ender, hegre og troster (Artsdatabanken, 2017). En stor gruppe av fuglene som en finner i Iglandsvik og nærområde er enten sårbare eller truet, og er listet opp på norsk rødliste for arter (figur 13) (Artsdatabanken, 2017).

I omkringliggende fjorder og hav finner man fisk, som torsk (*gadus morhua*), sei (*pollachius virens*), hyse (*melanogrammus*) og lyr (*pollachius pollachius*), samt skalldyr som krabbe (*brachyura*) og hummer (*homarus*). Det er også vanlig å se sel (*phocidae*) og niser (*phocoena phocoena*) langs kysten. Det er en naturlig forekomst av hjerteskjell (*cardiidae*) innenfor analyseområdet, som har bløtbunn som leveområde (Direktoratet for naturforvaltning, 2007).

På land er det mange ulike dyr som trives i området. I skogen og på de åpne områdene kan en finne hjort (*cervus elaphus*), rådyr (*capreolus capreolus*) og rev (*vulpes vulpes*).

Foto: Charlie Hultin

HETTEMÅKE

(*Chroicocephalus ridibundus*)

CR - kritisk truet

Foto: Opplev Runde

LOMVI

(*Uria aalge*)

CR - kritisk truet

Foto: Caroline Lega

STORSPOVE

(*Numenius arquata*)

EN - sterkt truet

Foto: Alwok

GRÅMÅKE

(*Larus argentatus*)

VU - sårbar

Foto: Andreas Trepte

FISKEMÅKE

(*Larus canus*)

VU - sårbar

Foto: Andreas Trepte

ÆRFUGL

(*Somateria mollissima*)

VU - sårbar

Foto: Svein B.

GRÅSPURV

(*Passer domesticus*)

NT - nært truet

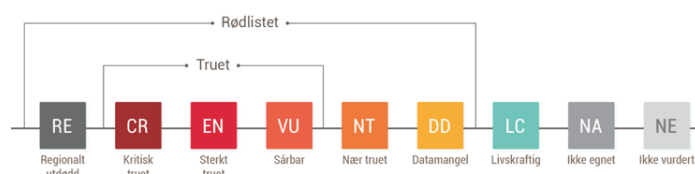

Foto: Natural England Report

STORSKARV

(*Phalacrocorax carbo*)

NT - nært truet

Figur 13 - Oversikt som viser rødlistede fuglearter i Iglandsvik.

2.5 Arealbruk og bebyggelse

Bruk og viktige funksjoner

Iglandsvik er et lite tettsted som inneholder funksjoner og tilbud til å dekke det nødvendige i det daglige (Figur 14). Sentrum er et viktig holdepunkt, hvor vi finner Farmen livsstilsbutikk, som selger både klær, interiør, garn og blomster, i tillegg til at de har en kafé (figur 15). Like ved ligger en bensinpumpe og Joker som tilbyr matvarer, sammen med annet nødvendig. Havly er et viktig samlingssted i grenda. Iglandsvik opplever størst trykk på sommerhalvåret, da turister strømmer til for å besøke området i håp om fint vær. Grotlesanden, som ligger øst for analyseområdet, er en populær destinasjon. For å komme seg hit, kjører en gjennom Iglandsvik, som fører til mye gjennomfart. Trykket fra de besøkende resulterer i kaotisk trafikk på de fineste sommerdagene, med flere bobiler, biler, gående og syklende på de smale veiene. Iglandsvik Marina blir på denne tiden et sentralt holdepunkt, med mye menneskelig aktivitet fra tilreisende. Iglandsvik Marina tilbyr både campingvogn- og bobilparkering, gjestehavn og faste båtplasser (Figur 16). Utenom turistsesong er Iglandsvik et rolig område, hvor den menneskelige aktiviteten sentreres rundt næringsparken som arbeidsplass og sentrum som handelssted og samlingspunkt for lokale innbyggerne, sammen med Havly.

Figur 14 - Viktige funksjoner i Iglandsvik.

Figur 15 - Sentrum med viktig funksjoner alle deler av året.

Figur 16 - Fyllingen, sentralt holdepunkt på sommerhalvåret.

Primærnæring

På nordlig side av fylkesveien finner vi både overflatedyrka jord i tillegg til noe innmarksbeite. Næringen i Iglandsvik har hatt lang historie med fiske. I dag er fiskevirksomheten primært flyttet til Kalvåg, men det er likevel noe gjenværende i Iglandsvik. Reidarbua er blant annet tilrettelagt for kombinert fiske og reiseliv, med sjøbu i 1.etg og utleie i øvre etasje.

Bebyggelse

Langs Fv571 ligger det privat boligbebyggelse og noen småbruk langs hele analyseområdet. Mesteparten av boligbebyggelse ligger på nordlig side av fylkesveien, hvor en stor andel er fritidsboliger (J. Torvanger, personlig kommunikasjon, 16. februar 2023). På sørsiden av fylkesveien ligger det et lite handelsentrum, hvor vi finner Joker, Farmen og en rekke rorbuer (Figur 17). I tillegg ligger det en rekke naust, hvor et utvalg er registrert som SEFRAK-bygg (Figur 18) (Riksantikvaren, 2020). Naustbebyggelse er et typisk kjennetegn i Iglandsvik, og vi finner det også på fyllingen (Figur 19). Disse er vesentlig nyere, men er bygget med de typiske trekkene i naust- og kystkultur med et innslag av modernisme. De ble tidligere benyttet til utleie, men enheten er nå splittet opp og solgt som private fritidsboliger (I. Hilde, personlig kommunikasjon, 7. februar 2023).

Figur 17 - Rorbuer ved sentrum.

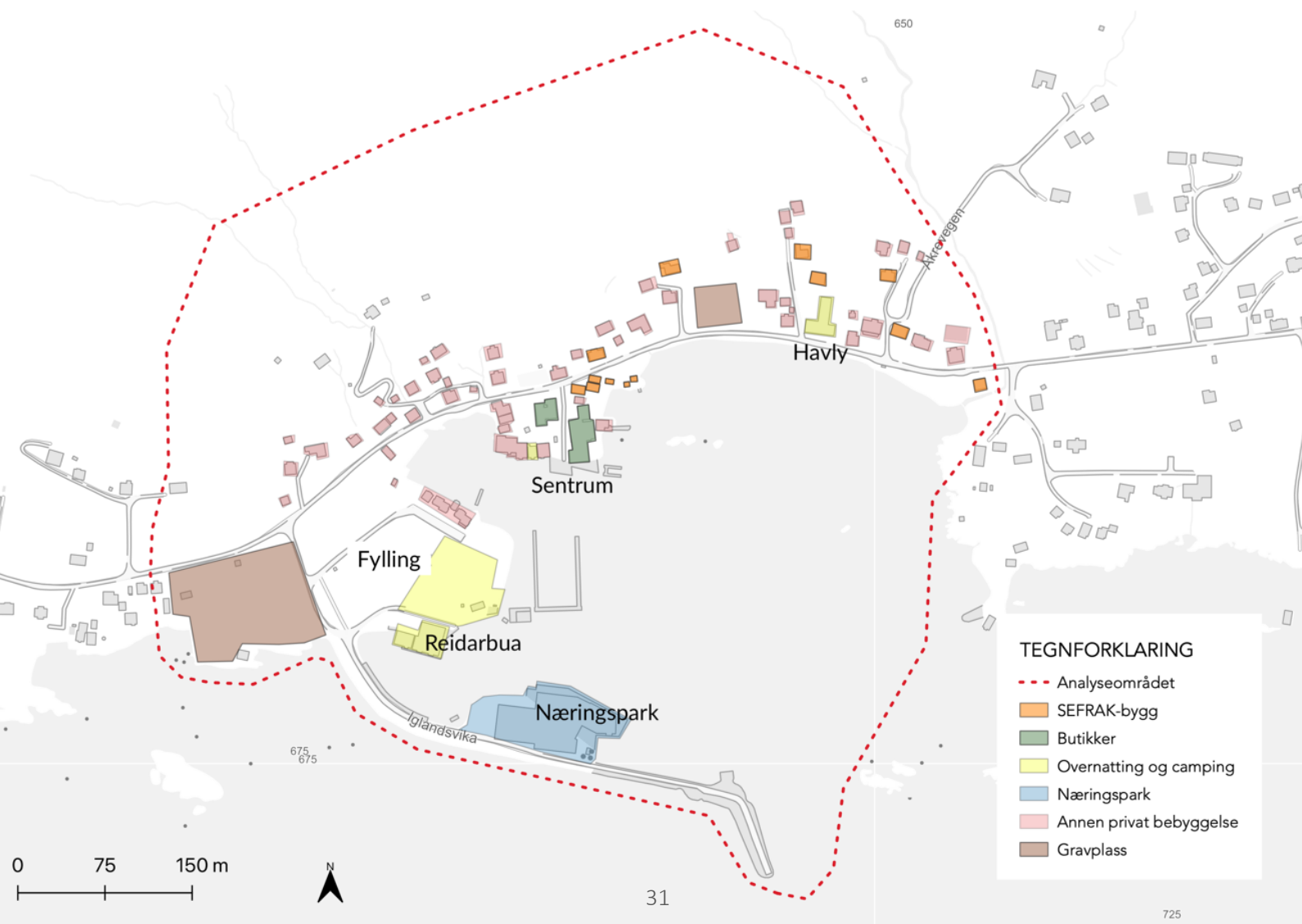
Figur 18 - Naust i sentrum, der noen er SEFRAK-registrert.

Figur 19 - Fritidsboliger på fyllingen.

SEFRAK er et register av alle faste kulturminner, i hovedsak bygninger bygget før 1900- tallet. Registeret er der for å varsle kommunen om at det bør tas en vurdering av verneverdien før en eventuell endring blir gjort. Bygg merket med fargen rød faller under kategorien meldepliktig, der skal det tas en vurdering (Riksantikvaren, 2020).

I Iglandsvik er det mye bebyggelse knyttet til fritids- og reiseliv, hvor vi finner Havly øst for sentrum, Igland marina og Reidarbu på fyllingen (figur 20). På moloen ved fyllingen ligger Iglandsvik næringspark, som tidligere ble brukt til fryseri og som nå blir benyttet til kontorlokaler for ulike firma som huser mellom 25-30 arbeidsplasser (Havstjerna, u.å.). Helt vest i området langs fylkesveien, befinner det seg en gravplass, i tillegg til en mindre gravplass på nordsiden av veien mellom Havly og sentrum.

Figur 20 - Kart over bebyggelse og funksjoner.

Rekreasjon og reiseliv

Bremanger er kjent for sin kystlinje med utsiktsgivende turstier og rike kulturarv. I Iglandsvik er det skiltet til tre store turistattraksjoner, som bidrar til å lokke folk til området. Blant disse finner vi Grotlesanden, som er en attraktiv strand som strekker seg omtrent 1,5 kilometer langs kystlinjen ytterst ved Grotle i Bremanger, vest for Iglandsvik. Fra Iglandsvik er det merket til Vetten, som er et fjell nord-vest for Grotlesanden. På toppen finner du dagsturhytta, også kalt Vetehytta. Vi finner også Vetvika, som er en avsidesliggende bukt på Bremangerlandet, nord for Iglandsvik (figur 21). Bukten er kjent for sine fredelige omgivelser rundt en kritthvit sandstrand, omkranset av fjellvegger på tre kanter som strekker seg rett opp. Bukten er kun tilgjengelig via båt eller til fots.

Figur 21 - Vetvika, kjent turdestinasjon på Bremangerlandet.

I selve Iglandsvik er det en rekke tilbud som tilrettelegger for turisme, overnatting og aktiviteter (Bremangerland, u.å.). Like ved Reidarbu ligger det et servicebygg som er tilegnet Igland marina på oppsiden. Mellom de private fritidsboligene og Iglandsvik Marina bygges det i dag et nytt bygg, som er planlagt å ha samme funksjon som Reidarbu (M. Myklebust, personlig kommunikasjon, 7. februar 2023). Vi finner også Åkrebua i sentrum, i tillegg til Havly B&B lengre vest i området, som også tilbyr overnatting. Havly huser også diverse arrangementer i grenda og er et sentralt samlingspunkt. Grenda byr på en rekke sjøaktiviteter, og vi finner flere sandstrender, både i sentrum og helt øst i Iglandsvik (figur 22).

Figur 22 - Sandstrand nedenfor Havly, øst i Iglandsvik.

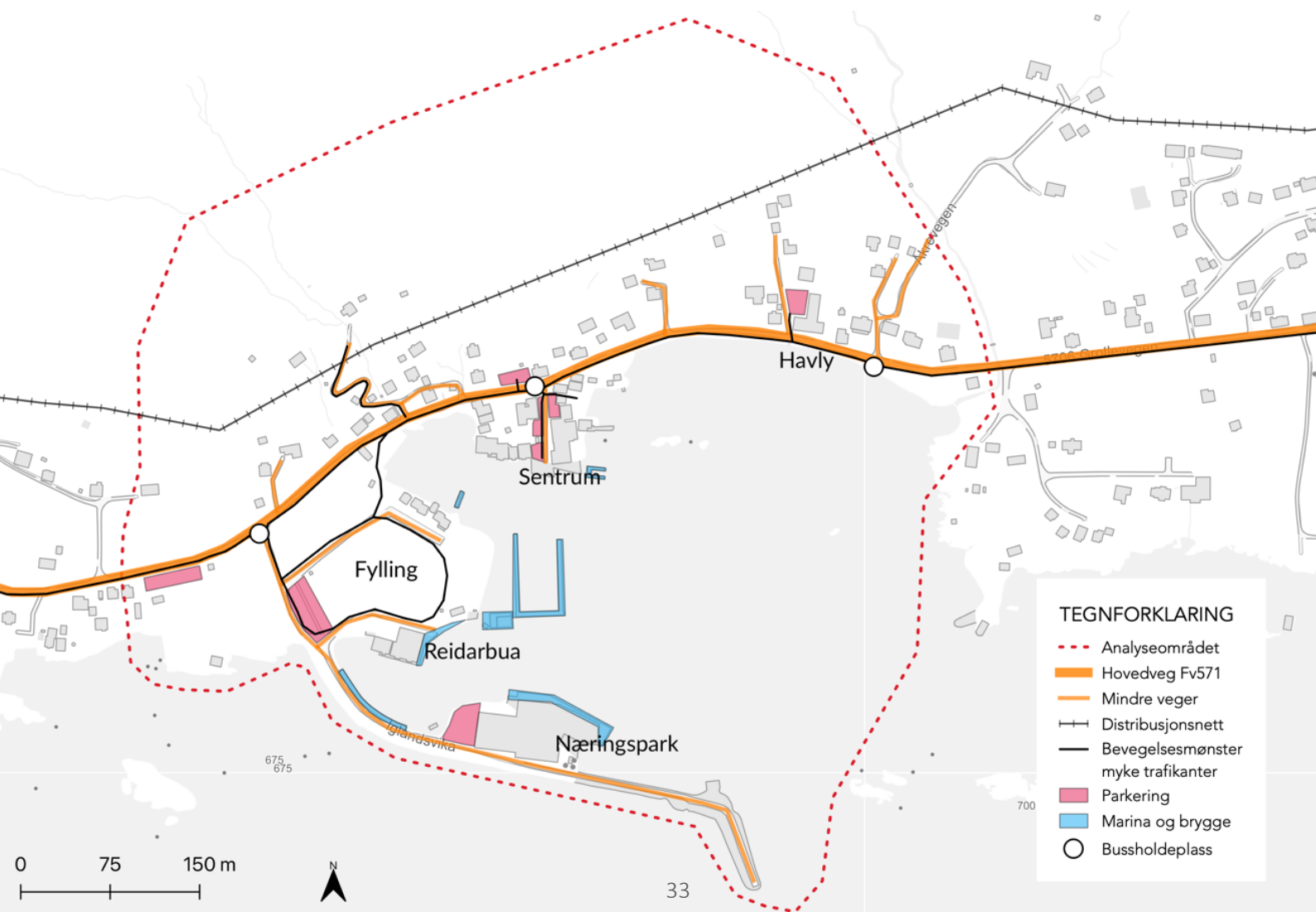

Infrastruktur

Vegnettet i Iglandsvik består av fylkesvei 571, som går gjennom hele analyseområdet (Figur 23 og 24). Vegen varierer i bredden, men er generelt sett smal. Etter egen opplevelse fra befaring, er ferdsel langs fylkesveien problematisk ved møtende trafikk eller når det er fotgjengere i veien. Ellers er det flere mindre veier som leder til næring og privat bebyggelse. Vi finner parkeringsplass på fyllingen, og i tilknytning Iglandsvik næringspark, gravplassen, i sentrum og ved Havly. Langs fjellsiden i nord ligger det et distribusjonsnett som går gjennom hele studieområdet. Det er også mye båttrafikk i Iglandsvik, spesielt på sommerhalvåret (R. Igland, personlig kommunikasjon, 16. februar 2023). Besøkende kommer og legger til på Igland marina. Ferdsel av gående og syklende går i stor grad langs fylkesveien, i tillegg til at det er tråkket stier og snarveger.

Figur 23 - Fylkesveien som går gjennom analyseområdet.

Figur 24 - Infrastrukturen i Iglandsvik.

2.6 Kulturhistorie

Iglandsvik har en svært rik kulturhistorie som strekker seg langt tilbake i tid. Omkringliggende områder viser spor av steinalderbolig og gravhauger (Kulturminnesøk, u.å.). Det er gjort funn av en spydspiss på Igland som daterer tilbake til jernalderen og bygger opp under påstanden om at det har vært bebyggelse her i vertfall tusen år (Bremanger kommune, 2021). Landbruk og fiske har vært primærnæringene i Iglandsvik opp gjennom tidene. Fiske ga stort sett større avkastning enn jordbruk, så satsingen ble større der. Tiden mellom fiskesesongene ble fokuset flyttet til jordbruk (Svihus, 2006).

Jordbruk

Igland var en av de få gårdene som ikke ble lagt øde etter svartedauden. Pengeskatten fra 1520 viser også at her var rimelig god velstand (Svihus, 2006). Tun og innmark lå plassert på de fleste flate partiene i Iglandsvik. Fra naturen sin side har Igland hatt gode vilkår for jordbruk med en kalkrik grunn som gir god vekst.

Mye av arbeidet på gårdene ble gjort for hånd. Det var ikke vanlig med hest på hvert bruk, men noen hadde én på deling. Husdyrholdet hadde stor økning fra 1600-talet til 1800-talet, da det ble flere munnar å mette som følge av økning i folketall. Da var gode beiteforhold og melk ble svært viktig for gårdene. De hadde litt korn på de ulike gårdene, men det dekte ikke behovet, slik at mye av kornet de trengte ble kjøpt fra andre gårder. Utover 1800-talet ble avlingene større og graden av selvberging stabiliserte seg mer (Svihus, 2006).

I etterkrigstiden var store deler av gårdsbrukene i Iglandsvik i en avviklingsperiode. Antall gårdsbruk gikk kraftig ned på grunn av urbaniseringen som resulterte i at det ble vanskelig å drifte gårdene med god økonomi. Gårdsbrukene som fortsatt var i drift, avviklet korn- og melkeproduksjonen, mens husdyrdriften holdt frem (Svihus, 2006).

Fiskeri

Iglandsvik har en lang historie med fiske, som fortsatt er synlig den dag i dag. Det er et lite kystsamfunn, og på lik linje med andre små kystsamfunn på vestlandskysten, har det vært viktig å livnære seg på havet. De første konkrete bevisene fra fiskeridriften på Igland dateres tilbake til 1687 (Svihus, 2006). Det hele startet med å fiske fra små trebåter. De var tidlig ute med å fiske torsk i garn, og torskefiske ble hovedfokuset det neste århundret.

På 1800-talet skiftet hovedfokuset fra torsk til sild, og utover 1900-tallet ble båtene større og mer utstyrt. Det var båter til både hjemmefiske (fjordfiske) og kystfiske. Under første verdenskrig ble det bygget flere motorbåter som ble sentrale i fiskerinæringen på Igland. Motoriseringen gjorde fisket på havet både sikrere og lettere (Svihus, 2006). Flere av naustene som var viktige i fisket da, står fremdeles i dag, og har status som SEFRAK-bygg (figur 25).

Figur 25 - SEFRAK-naust. På de gule bør det tas en vurdering av verneverdi før en eventuell endring. De røde er meldepliktige, så der skal det tas en vurdering (Riksantikvaren, 2020).

I 1929 ble moloen bygget for å sikre en god havn for fiskerne. Den største satsingen på fiskeri i Bremanger etter krigen var Bremanger fryseri i Iglandsvik. Det store fryse- og kjøleanlegget sto klart i 1959 (figur 26 og 27). Dette ble en hjørnestensbedrift i grenda som sikret mange arbeidsplasser. Avhengig av sesong, tok de imot både sild, pigghå, sjølaks, aure, hummer og torsk (Torvanger, 2018). I 1986 startet arbeidet med å forlenge moloen for å skjerme innseglingen bedre. Samtidig som moloen ble en forlenger, ble også havnebassenget utdypet slik at større båter kunne komme inn. All sanden som ble gravet ut ble lagt innerst i vika som fylling, der det nå er campingplass.

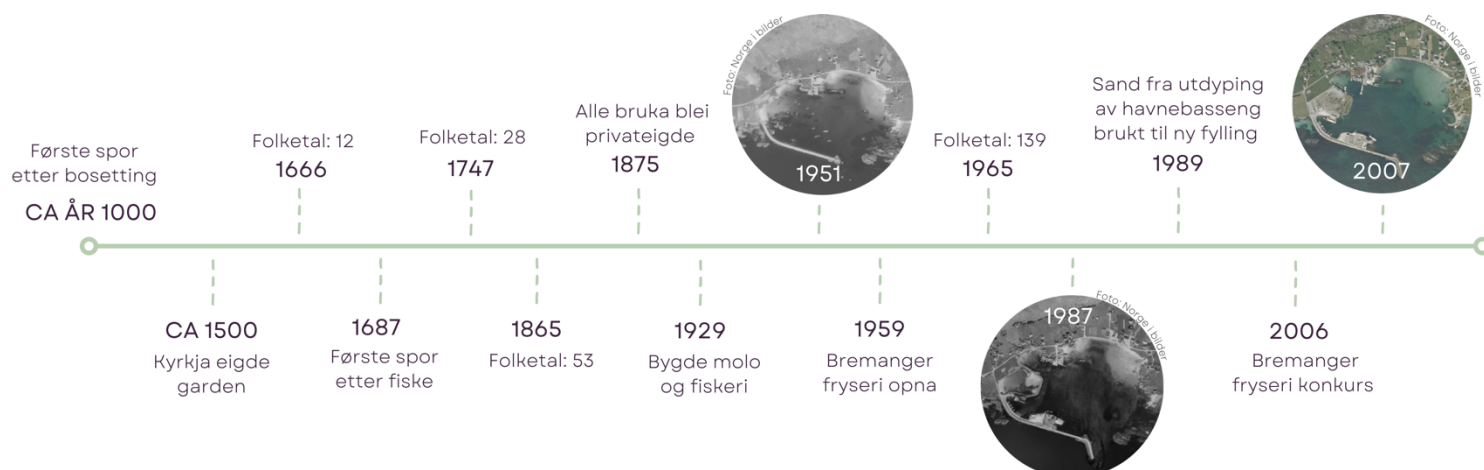

Figur 26 - Åpning av Bremanger Fryseri (Torvanger, 1959).

Figur 27 - Bremanger fryseri (Torvanger, u.å.).

Økonomien ble etter hvert stram og bankene ville ikke lenger støtte Bremanger fryseri, så i 2006 måtte de legge inn årene. Det var en tragisk hendelse for grenda, da mange mistet jobben. Flesteparten av de som har bodd i grenda i de årene fryseriet var i drift, har nok hatt med det å gjøre på en eller annen måte (Torvanger, 2018).

Historisk brudd og kontinuitet

I dag er mye av næringen i Iglandsvik knytt opp mot turisme. Flere av byggene som var brukt i fiskeridriften, har fått nye bruksformål rettet mot reiseliv. I løpet av noen tiår har Iglandsvik gått fra å være ett industristed med fiskeri og fryseri, til å bli en attraktiv reisedestinasjon med mange overnattingsmuligheter. Denne overgangen er et historisk brudd. På den andre siden har fiske vært en inntektskilde i over 300 år, og det holdes fremdeles gående, som viser en kontinuitet.

2.7 Stedsidentitet

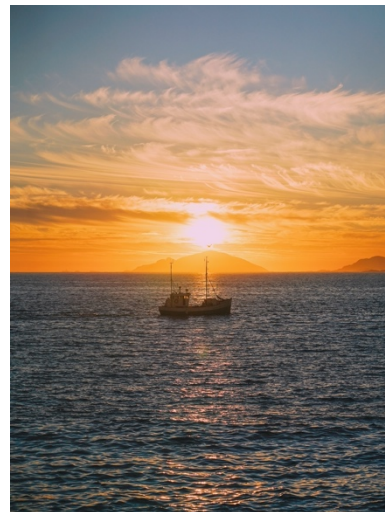
«Iglandsvik er ein naturleg fin plass med gamle sjøbuer, naust, sand og fiskebåtar. For meg personleg har Iglandsvik ein sterk identitet, sidan eg voks opp i nærheita og har hatt ei lang tid med jobb her og veit ein del om historia.»

- Jan Torvanger, tidligere økonomisjef ved Bremanger fryseri.

Iglandsvik er en liten grend, men har et stort engasjement blant innbyggerne. Det er grenda der en tørr å satse stort, og det er mye optimisme for fremtiden. Sjøhusmiljøet med buer, naust, skjåer og båter er det som fremstår som noe av det mest karakteristiske i Iglandsvik (Figur 28 og 29). Flere rorbuer i Iglandsvik har fått nytt liv i form av andre bruksområder, og nyere bygg bunner i arkitektur med et preg av tradisjonelle rorbuer og naust.

Figur 28 - Sjøhusmiljø i Iglandsvik.

Figur 29 - Fiskebåt i Bremanger.

Ved første øyekast kan en si at stedsidentiteten i Iglandsvik i all hovedsak er knyttet til den lange tradisjonen med fiskeri. Befolkningen i grenda består for det meste av godt voksne, som levde da Bremanger Fryseri fortsatt var i drift og hadde en finger med i spillet for å holde fryseriet og industrien gående. Etter et grundig dykk i kulturhistorien og flere dialoger med lokalbefolkningen, er det engasjementet og stå-på-viljen som virkelig står frem som sentralt. Det er her en finner sjela i Iglandsvik. Uansett hva de finner på, så er alle med å ta i et tak og er bestemt på å få det til. Alt bunner i et brennende engasjement om å holde liv i grenda og skape et godt sted å leve. Siden de har livnært seg på havet i så lang tid, er det blitt svært viktig for innbyggerne å holde det gående for fremtidige generasjoner.

2.8 Romlige og estetiske forhold

Analyseområdet er et stort og åpent rom med lange siktlinjer ut mot havet, med den høye fjellveggen som avgrenser det åpne rommet i nord (Figur 30). Flatt terreng og få elementer til å fylle rommet, gjør at en får oversikt over det meste i Iglandsvik med lange siktlinjer i alle retninger. Strekningen mellom Havly og sentrum er spesielt åpent med lite skjerming mot havet mens en ferdes langs fylkesveien (Figur 31). Eksponeringen medfører at vinden oppleves sterkere i slike områder.

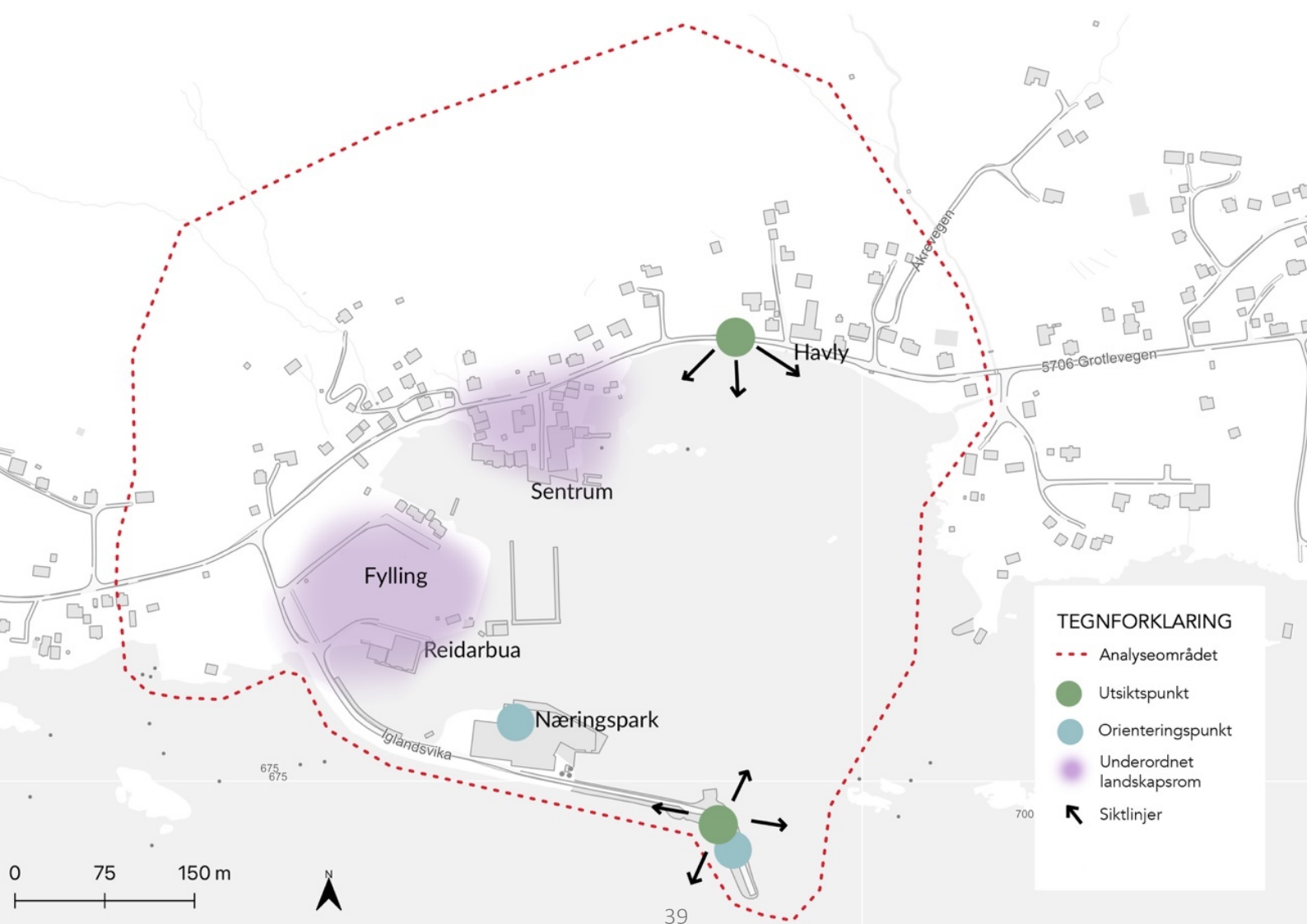

Figur 30 - Iglandsvik med åpent landskap og lange siktlinjer.

Figur 31 - Sikt fra fylkesveien ved Havly.

Moloen med fyrtårnet på tuppen er et tydelig orienteringspunkt, da den strekker seg ut mot havet og er lett synlig uansett hvor i Iglandsvik en befinner seg (Figur 32). Moloen fremstår også som et brudd i det sammenhengende kystlandskapet ved at det har en helt annen struktur og bruk. Næringsbygget skiller seg også tydelig ut fra den karakteristiske naustbebyggelsen i Iglandsvik. Tuppen av moloen er i seg selv et utsiktspunkt, da en kan se hele Iglandsvik og ut mot sjøen. Selv om analyseområdet er et overordnet og åpent rom, oppleves området ulikt avhengig av hvor en befinner seg. En kan derfor dele området inn i flere underordnede rom. Rommene vi har valgt å fokusere på er sentrum og fyllingen, da disse er sentrale holdepunkt i bygda.

Figur 32 - Siktlinjer og underordnede landskapsrom.

Sentrum

Sentrum er et samlingspunkt for både lokalbefolkning og besøkende i grenda og preges av menneskelig aktivitet, og en føler seg dratt hit når en ankommer grenda. En føler seg velkommen og det er mulighet for opphold både inne- og utendørs. Rommet rammes inn av fylkesveien i nord, sammen med bebyggelse langs sjøkanten som begrenser siktlinjene ut mot resten av Iglandsvik. I sørlig ende av rommet åpnes den tette bebyggelsen opp, og en kan skimte moloen på andre siden (Figur 33). Det åpner seg også opp mellom naustene på østlig side, hvor det går en sti ned mot en sandstrand (Figur 34). Stranden rammes inn av berg og en liten molo, som gjør at det føles skjermet og gir opplevelse av et lite rom i seg selv.

Figur 33 - Sentrum av Iglandsvik.

Figur 34 - Østlig side av sentrum med naust og strand.

Fyllingen

Hvordan en opplever marinaen avhenger av årstid og sesong. Utenfor turistsesongen oppleves det som et svært åpent rom, da det ikke er campingbiler til å fylle den store plassen (Figur 35 og 36). Lite variasjoner i terreng og andre elementer på den store flaten, gjør at dette generelt føles som et tomt rom. Siktlinjene er lange, og en kan lett se over til sentrum og ut forbi moloen. Åpenheten og mangel på kanter for å avgrense rommet gjør det vanskelig å orientere seg, og en blir ikke naturlig dratt mot et spesifikt punkt. Det føles mest naturlig å la blikket følge veien som går rundt marinaen. Følger man veien så finner man Reidarbuva, en brygge, samt fritidsboliger, som er med på å avgrense rommet og siktlinjene ut mot havet.

Figur 35 - Fyllingen sett fra bilparkeringen.

Figur 36 - Dronebilde av fyllingen.

Sanseintrykk

Lyden av vind er svært tydelig så langt ute ved kysten. Vindstyrken påvirker havet, og lyden av vind sammen med bølgeslag oppleves som sterk og kraftfull. I de få øyeblikkene med lite vind endres inntrykket av området. Man kan nærmest høre et blikkstilte hav, og lyden av sjøfugler blir mer fremtredende. Måker med de karakteristiske lydene, befinner seg i området nærmest til enhver tid.

I Iglandsvik kan man lukte og føle den fuktige luften, og duften av sjø er sterk uansett hvor man befinner seg i analyseområdet. Hvor intens lukten er, varierer mellom flo og fjære, og er spesielt fremtredende når sjøen er lav, da tang blir liggende på bergene over vannstanden.

Synssansene fylles med kystmiljø og hav. Man ser fiskere, båter og biler med lav hastighet. Menneskelig aktivitet er likevel større i turistsesongen på sommertid, som gir et større inntrykket av et aktivt og levende område.

2.9 Oppsummering

Iglandsvik preges av en lang og kontinuerlig historie innen landbruk og fiske, som også står sterkt i dag. Dette danner grunnlaget for det som karakteriserer identiteten for Iglandsvik. De siste årene har derimot friluft- og reiselivsnæringen blomstret kraftig, som har ført til muligheter for grenda. Iglandsvik er mest aktiv på sommeren, hvor det strømmer til besøkende, i tillegg til at fritidsboligene blir hyppigere brukt. Vakker natur og kystmiljø trekker besøkende, hvor overnattingstilbud og arrangementer legger til rette for besøk, der handelssentrum, Igland marina og Havly er sentrale holdepunkt.

Strandsonen består av mye fylling, hvor spesielt moloen med næringsparken er fremtredende og fremstår som et viktig orienteringspunkt. Ellers ligger det flere naturlige sandstrender mellom sentrum og Havly, som er karakteristiske og attraktive for turister. Vegetasjonen i Iglandsvik består i hovedsak av menneskepåvirket kulturmark. Områdets

dyreliv karakteriseres av sjøfugler, som en tydelig kan høre lyden av. Området er åpent og har lange siktlinjer ut mot havet, som også fører til et værhardt Iglandsvik. Den store fjellveggen i nord er derimot med på å avgrense det ellers åpne rommet.

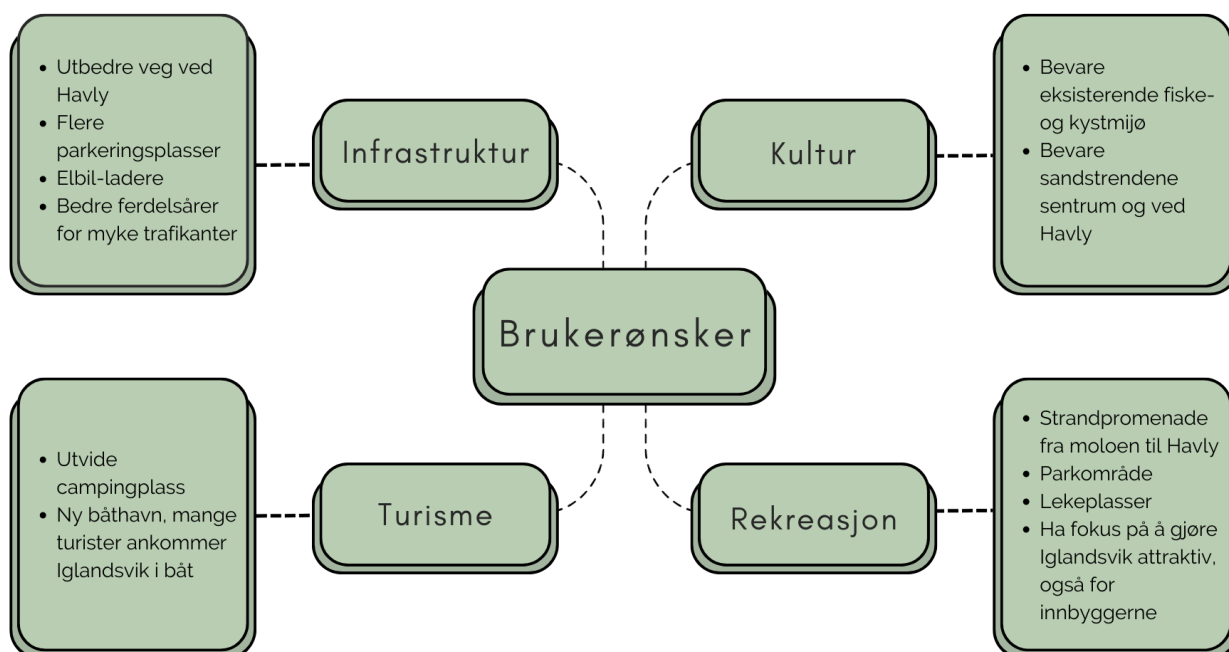
2.10 Medvirkning

Under arbeidet med analysen, har vi vært i dialog med Iglandsvik Utvikling, Bremanger kommune og lokale innbyggere. Iglandsvik utvikling har gjennom et felles samarbeid fokus på vekst og markedsføring for alle næringsvirksomhetene under foreningen (Iglandsvik Utvikling, 2020). Ved å samle alle næringsvirksomheter under ett felles organ, kan en enklere få til samhandling mellom næringsinteresser og lokale interesser. På denne måten vil en få et bedre samspill mellom alle parter i grenda. Disse har sammen vært sentrale for å gi en pekepinn på hvilke mangler og utfordringer som bør settes søkelys på. I tillegg har de gitt oss kunnskap om hva innbyggerne ønsker med området, og hvilken utvikling de ser for seg. Denne kunnskapen vil vi ta i betraktning videre i oppgaven, da vi ønsker at resultatet av mulighetsstudiet skal svare til dagens behov og være til nyttig inspirasjon for videre utvikling.

Kommunen har opplyst om at fylkesveien siger og er av generell dårlig standard. Det er spesielt problematisk ved møtende trafikk, da det på de fleste steder ikke er plass til to biler i bredden. Løsningen blir at biler må stoppe ved innkjørsler, slik at møtende trafikk kan passere. På strekningen mellom Havly og sentrum, er det setningsskader på bebyggelse langs veien i tillegg til at det er problem med kloakk i forhold til lukt (I. Hilde, personlig kommunikasjon, 7. februar 2023). Parkeringskapasiteten er begrenset, spesielt ved Havly. Det oppleves også utfordrende at det er mangel på egne gang- og sykkelåre, da det kan oppstå utrygge situasjoner mellom myke og harde trafikanter. Folk går langs bilveien eller trækker egne stier og snarveger mellom de sentrale funksjonene Havly, sentrum og fyllingen. Både innbyggerne og kommunen opplyste oss om konflikter knyttet til den store turistmengden. Turistene sitt bevegelsesmønster i Iglandsvik har til tider skapt irritasjon både for de med fritidsbolig og fastboende, da de har gått tett på hus og naust som forstyrrer privatlivet.

Brukerønsker

Under dialogene kom det en rekke innspill og direkte ønsker til videre utvikling av Iglandsvik (Figur 37). Vi vil bruke noen av disse elementene til inspirasjon i vår oppgave, for å kunne svare på problemstillingen vår og oppnå målsetningene.

Figur 37 – Brukerønsker fra lokalbefolkningen.

2.11 SWOT-analyse

Funn fra landskaps-og stedsanalyse, informasjon fra kommunen, Iglandsvik utvikling og brukerønskene oppsummerer vi i en SWOT-analyse.

Strengths

- Iglandsvik har et verneverdig kystmiljø med nærhet til havet
- Det er gode friluft - og rekreasjonsmuligheter
- De fleste bygg er sørvendte med gode solforhold
- Sentrum er komptakt
- Det er et stort lokalt engasjement
- Iglandsvik er en attraktiv besøkdestinasjon

Weaknesses

- Det er utfordringer med fylkesveien da denne er smal, og det er begrenset areal for utbedring
- Det er mangel på parkeringsplasser
- Iglandsvik har en usentral beliggenhet
- Området er eksponert for mye vind og nedbør
- Det er mangel på gode oppholdsrom

Opportunities

- Det er et stort forbedringspotensial i infrastrukturen
- Det er mulighet for å trekke flere besøkende
- Mye av arealet rundt campingen er åpent, og har stort utnyttingspotensial
- Man har mulighet til å forsterke stedsidentiteten gjennom utforming

Threats

- Sentralisering er en trussel, da folk flytter fra bygda til fordel for by
- Sitkagran og andre fremmedarter utgjør eg trussel mot andre arter
- Turismen sprenger kapasiteten og fører til slitasje på infrastruktur og natur
- Klimaendringer som havnivåstigning vil på lang sikt bli en utfordring da hele Iglandsvik ligge rett over dagens havnivå

2.12 Strategier

Med bakgrunn i analyser, medvirkning og den oppsummerende SWOT-analysen har vi formulert fire strategier for utforming, som vil være grunnlaget for tiltakene vi foreslår og bidrar til å nå målsettingene.

STYRKE STEDSIDENTITET

Stedsidentiteten i Iglandsvik, som er knyttet opp mot kulturhistorie samt natur og samhold, er veldig markant og viktig å ivareta for de fastboende. Vi ønsker ikke å gjøre tiltak som svekker stedsidentiteten, men heller ha fokus på å løfte denne enda mer. FNs bærekraftsmål 11 og 14 legger vekt på kulturell og kulturhistorisk interesse som en ressurs for reiselivet, og dermed viktigheten av å bevare dette.

BEVARE NATUR OG KYST

Strategien om utforming som bevarer natur og kyst henger sammen med at de verdiene står sterkt blant de lokale. Iglandsvik har store områder med fylling, så for å skåne naturen ønsker vi å se på alternativer som ikke innebærer mer av dette. Sandstrendene er viktig for innbyggerne og bevaring av disse vil sikre tilgjengeligheten til strandsonen. I Norge er det generelt byggeforbud i et 100-meterssone langs kyst, som har et formål om å sikre allemannsretten og fellesgodene som tilbys av strandsonen (Miljødirektoratet, 2023).

INKLUDERENDE

Vi ønsker at Iglandsvik skal være inkluderende og tilgjengelig ved at området og dets fasiliteter kan brukes av flere brukergrupper. Et inkluderende Iglandsvik byr på et innbydende sted, som er tilgjengelig og åpent for alle og enhver. Gjennom universell utforming kan vi sikre at fasilitetene kan benyttes av så mange mennesker som mulig, på en likeverdig måte. Dette vil bidra til å skape samhold og liv i et samfunn.

SAMMENHENGENDE INFRASTRUKTUR

Den økende turistmengden skaper utfordringer i Iglandsvik, spesielt da infrastrukturen ikke er tilpasset det store trykket. Ingenting tyder på at trykket fra turisme vil minke, og dermed vil utfordringene bli større. Strategien om å tilstrebe en mer sammenhengende infrastruktur vil derfor bidra til å løse dagens og fremtidens utfordringer langs ferdselsårene, i tillegg til å skape bedre flyt mellom de ulike funksjonene i Iglandsvik.

3. Utforming

3.1 Inspirasjon

Bygdøy kyststi

Bygdøy kyststi har en strandpromenade langs deler av stien, hvor gangveien er hevet og bygget på påler for å skåne naturen rundt (Østengen & Berge AS, u.å) (Figur 38 og 39). En slik løsning med trinnfri fremkomst sikrer også at promenaden kan benyttes av alle, også de med nedsatt funksjonsevne. Kyststien er et godt eksempel på hvordan en kan løse interessekonflikter mellom biologiske og kulturhistoriske verdier.

Figur 38 - Bygdøy kyststi (Østengen & Berge AS, u.å).

Figur 39 - Bygdøy kyststi (Østengen & Berge AS, u.å).

Biotope

Biotope arkitekter i Vardø har vært en sentral inspirasjonskilde, da deres design har fokus på stedegnethet og gode naturopplevelser (Biotope, u.å) (Figur 40 og 41). Dette er relevant for oss da natur og rekreasjon står sentralt i Iglandsvik. Biotope sine gapahuker og leplasser er en god inspirasjonskilde til enkle løsninger som bidrar til gode opplevelser av norsk natur.

Figur 40 – Gapahuk i værhardt miljø (Biotope, u.å).

Figur 41 - Gapahuk ved kysten (Biotope, u.å).

Drehbrückenplatz

Drehbrückenplatz er en bryggekonstruksjon som ligger i Lübeck, Tyskland (Figur 42 og 43).

Den store bryggen gjør det mulig for alle å ha tilgang på vannkanten, da denne er universelt utformet. I tillegg til en rampe, er den utstyrt med trapp som også fungerer som benk. Denne tilnærmingen til tilgjengeliggjøring av vannkanten ønsker vi å bruke som inspirasjon i utforming, for å gjøre Iglandsvik mer inkluderende.

Figur 42 - Dreibrückenplatz i Lübeck, Tyskland (TPG Landschaftsarchitekten, u.å).

Figur 43 - Dreibrückenplatz i Lübeck, Tyskland (TPG Landschaftsarchitekten, u.å).

3.2 Planforslag

Basert på funn i analysen har vi lagt mest vekt på utforming av fyllingen, da den har stort potensiale og siden dagens campingplass kun er midlertidig. Vi ønsker dermed å se på en mer permanent løsning. I tillegg fokuseres det på enkelttiltak som vil bidra til at det føles tryggere og bedre å ferdes mellom de viktigste funksjonene i Iglandsvik. Forslagene er utformet i tråd med strategiene, med ønske om å svare på problemstillingen og oppnå målsetningene (Figur 44).

Ingen av de foreslåtte tiltakene havner innenfor registrerte faresoner. Vi har valgt å se vekk fra eventuell oversvømmelse ved stormflo og havnivåstigning, da dette er utenfor vårt fagfelt.

Figur 44 - Overordnet planforslag.

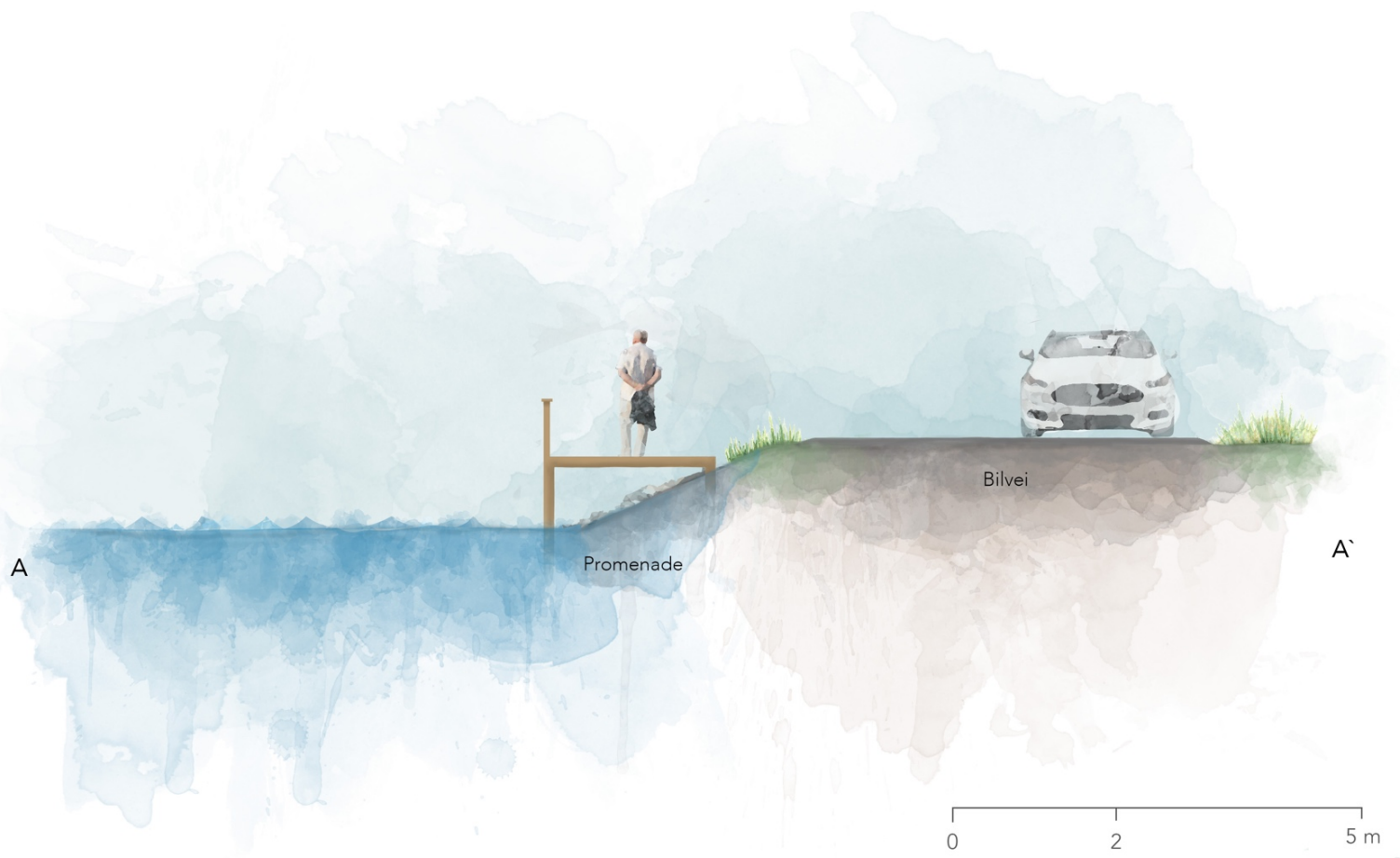
Promenade

Infrastrukturen i Iglandsvik er et element som bør prioriteres i form av utbedring og tiltak for å lette på dagens utfordringer. Vi har fokusert på alternative muligheter for utbedring av infrastrukturen for gående og syklende. Utbedring av fylkesveien er for omfattende for vår oppgave, men vi vil understreke at den bør utbedres for å få en fullgod løsning på infrastrukturproblemet. Vårt forslag med klopplagt promenade kan utføres uavhengig av hva som blir gjort med fylkesveien (Figur 45). Promenaden bygges i tremateriale og langs fylkesveien ved Havly vil promenaden bygges på påler (Figur 46).

Plasseringen baseres på dagens bevegelsesmønster hvor startpunkt befinner seg ved fyllingen og går langs eksisterende snarvei over til fylkesveien. Videre går den langs fylkesveien, gjennom sentrum og ned til stranden hvor den heves noe over bakken (Figur 47). Ved sentrum vil det kreves et mer omfattende inngrep, da det ikke er nok areal for en ny passasje mellom naustene på vestlig siden av sentrum. Her har vi derfor valgt å fjerne et av naustene for å gi plass til ny gangvei. Videre går den ned til stranden, mellom to naust, opp til fylkesveien og strekker seg østover i prosjektområdet.

Figur 45 - Planforslag til promenaden.

Figur 46 - Snitt A-A\`.

Figur 47 - Illustrasjon av promenaden, på vei mot sentrum for fyllingen.

Fyllingen

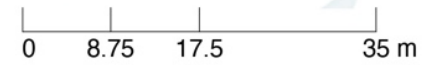
Parkeringsplassen vest for bobilparkeringen utvides, i tillegg til at det legges inn ekstra parkering til bobiler og campingvogner (figur 48).

I senter av fyllingen legges et parkområde. Her installeres en stor paviljong, med ledende gangveier som utformes på lik måte som promenaden (Figur 49). Paviljongen er formet som en heksagon med åpne vegger. I hver kant av heksagonen står det en tresøyle. Totalt vil alle de seks tresøylene bære taket over paviljongen. Mellom noen av tresøylene er det benker i ulike høyder. Noen til å sitte i og noen i spise- og prepareringshøyde. I senter av paviljongen, er det tillaget ett felles grillsted. Rundt hele paviljongen blir det en sammenhengende benk, som også fungerer som trapp. I ene enden er det også tillaget en rampe for enkel tilkomst. Rundt paviljongen er det plassert bord inntil benken for å skape et behagelig sted å spise. Parken inneholder et åpent område, i tillegg til en voll som inviterer til ulik aktivitet og opphold. I sammenheng med parken plasseres en volleyballbane og en huske, som inviterer til lek.

Det plasseres vegetasjon strategisk i ulik høyde og form. Nord-øst for bobilparkeringen plasseres en rekke med vegetasjon foran fritidsboligene, som skaper et skille på hva som er bobilparkering og hva som er privat eiendom. Inn mot parken plasseres det busk-vegetasjon av middels høyde langs bobil- og bilparkering. Videre, plasseres det tre-vegetasjon inni parken.

Figur 48 - Planforslag av fyllingen.

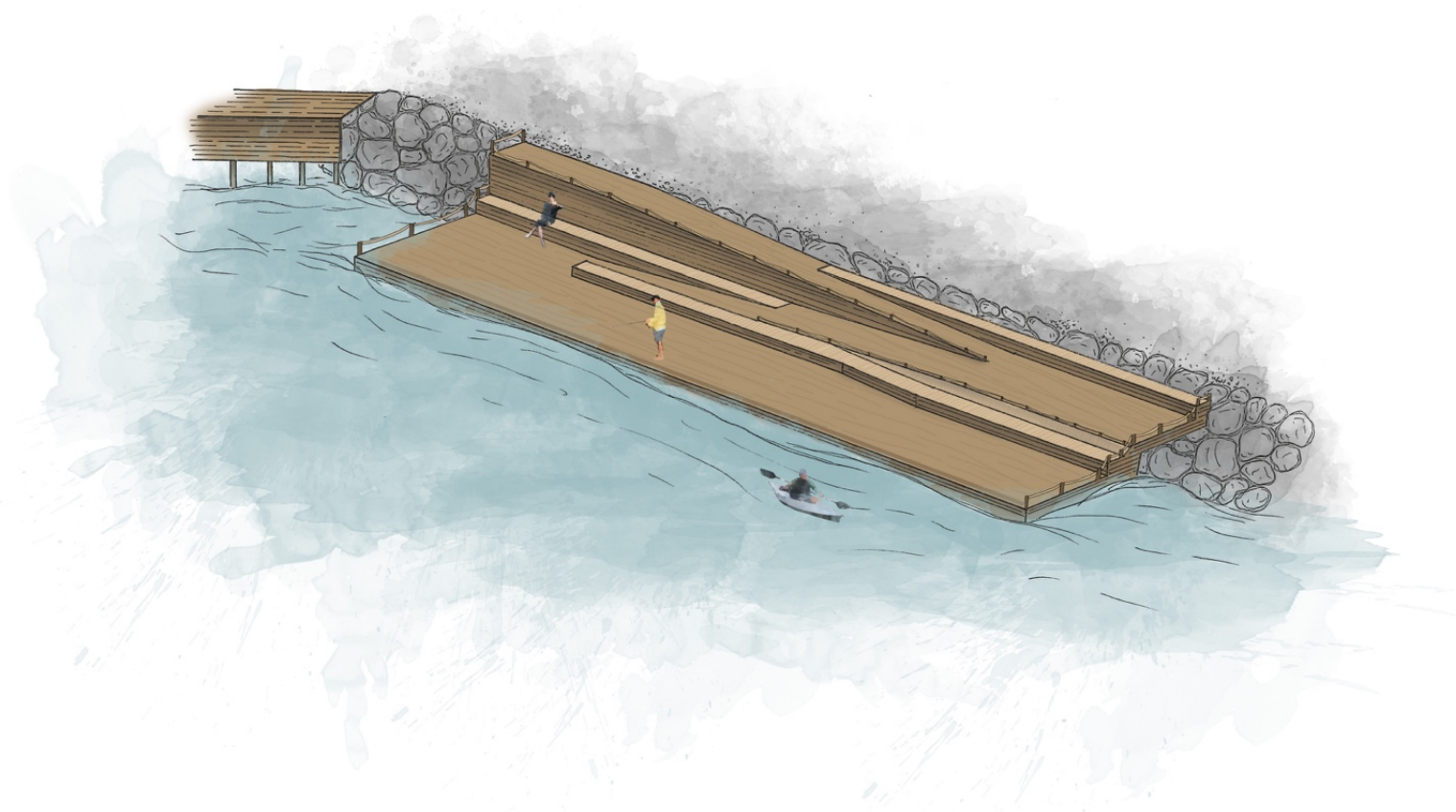
Figur 49 - Snitt B-B`.

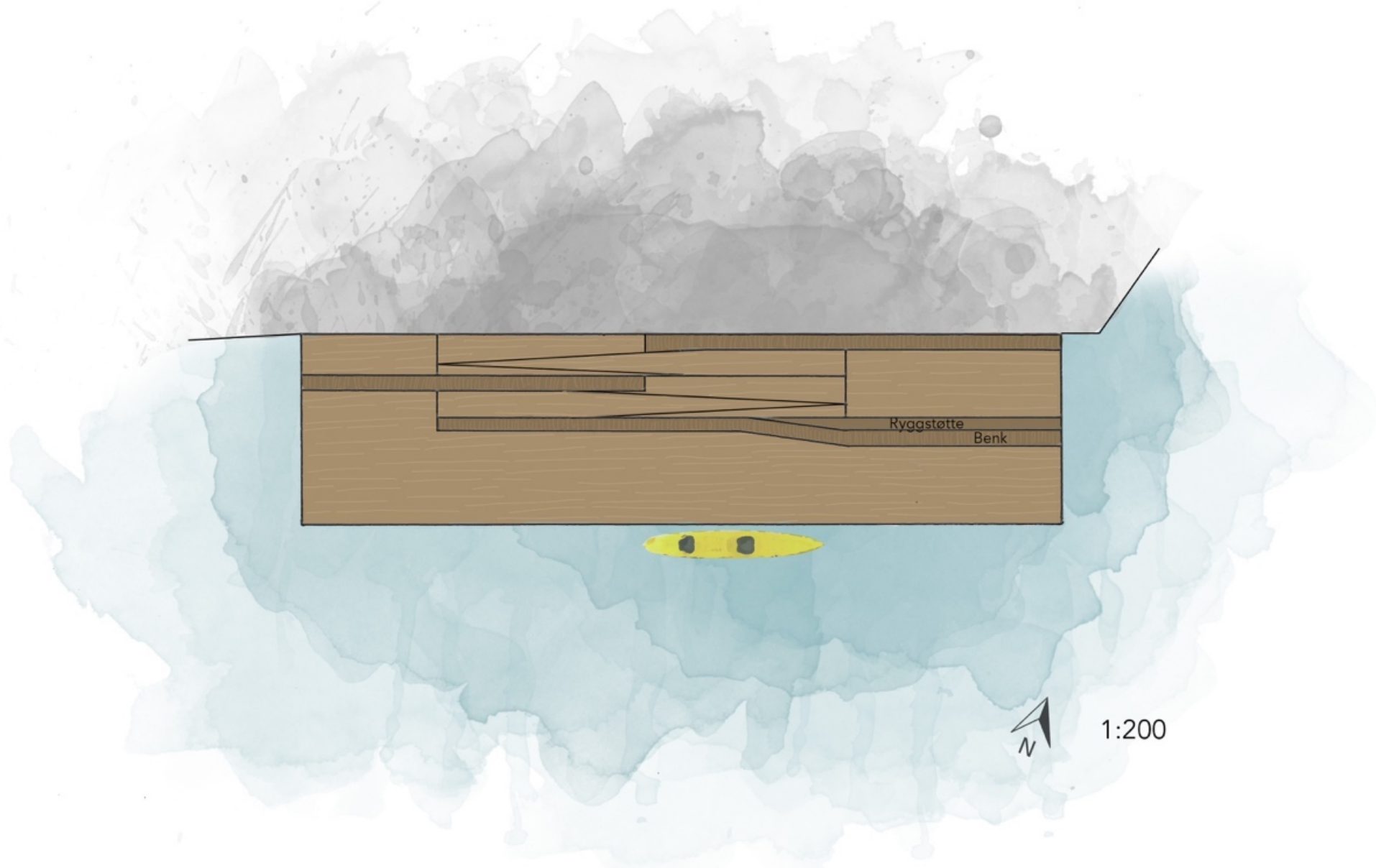
Brygge

Ved Reidarbuva er det plassert en 28 meter lang brygge, som er åpen for offentligheten (Figur 50 og 51). Bryggen har flere benker, og en med skrå rygg så en kan ligge. I tillegg er den utstyrt med rampe. I dag ligger det en mindre flytebrygge her. Denne ser vi for oss kan flyttes og settes i tilknytning Igland Marina øst for campingplassen, til fordel for en offentlig brygge.

Ved utforming av bryggen, er prinsipp om universell utforming tatt i bruk. For at rullestolbrukere skal kunne benytte seg av den, er rampen laget i henholdt til byggeteknisk forskrift (Direktoratet for byggkvalitet, 2020). Rampen har en helling på 1:15 og er for hver 1m høydeforskjell utstyrt med ett flatt område på minimum 1,5m lengde. Rampen slynger seg nedover, og fungerer også som en benk for de som ønsker å sitte og slappe av. For trygghet er bryggen utstyrt med rekkverk der det er nødvendig. Mellom gjerdestolpene er det benyttet tauverk.

Figur 50 - Illustrasjon av bryggen.

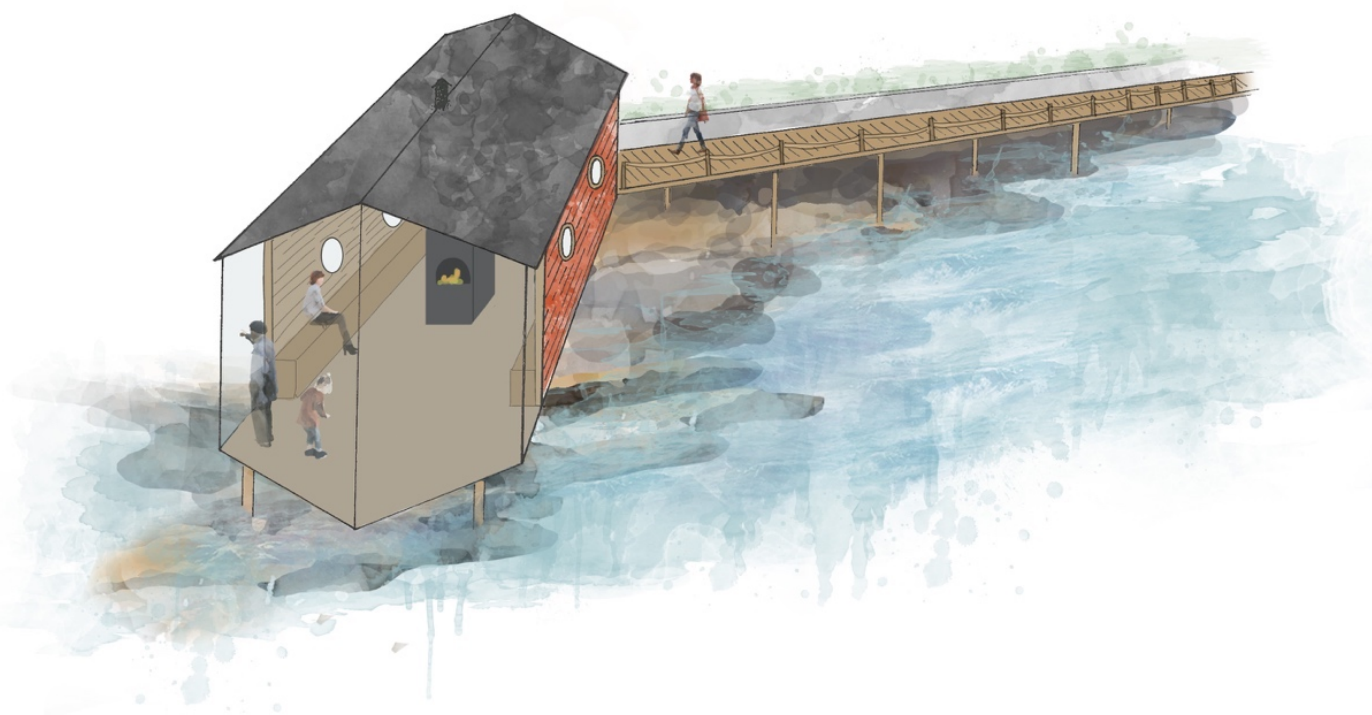

Figur 51 - Plantegning av bryggen.

Sanseboksen

Sanseboksen er en gapahuk plassert i havgapet, der en kan bruke alle sansene for å få en helhetlig opplevelse. En kan lukte havet og bål. Høre regn, vind og hav. Føle naturlige materialer som tre og stein og varme fra bål. Se naturen rundt. Smake mat laget ved ildstedet. Gapahuken skjermer brukerne for vær og vind slik at den kan brukes til alle tider, samtidig som en tar inn naturen og havet rundt.

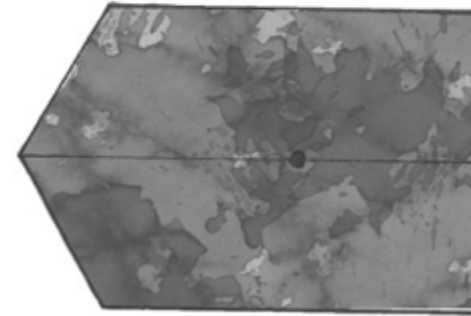
Sanseboksen hviler på svaberget i bakkant hvor inngangen ligger, og står på påler i front (Figur 52). Pålene står på svaberget, mens fronten stikker et lite stykke ut over vannet. Den er utformet som et naust, malt i rødt slik som de fleste naust i Iglandsvik, men med et mer moderne preg (Figur 53). Det er glass i front, som strekker seg et lite stykke bakover på sidene slik at en får en panorama-utsikt mot havet. Det opparbeides en gangsti som hviler på påler, inntil muren langs gravplassen. Gangstien er laget i treverk, og er universelt utformet på lik linje med promenaden. På innsiden av sanseboksen er det benker langs veggene, og i midten er det et ildsted som også kan nyttes til enkel matlaging. På langsidene er det flere runde vinduer formet som køyer. I glasset på køyene som er vendt mot Iglandsvik er det bilder av hvordan stedet så ut før, så en får et bokstavelig tilbakeblikk på kulturhistorien. I glasset på køyene vendt mot havet er det bilder av ulike fuglearter som er rødlistede.

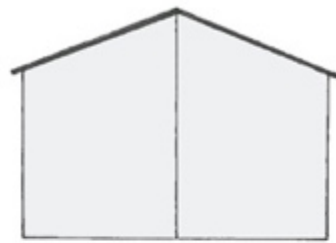
Figur 52 - Illustrasjon av sanseboksen.

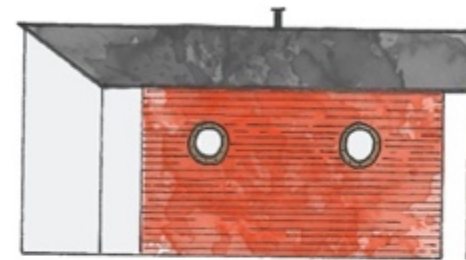
Baksiden

Ovenfra

Foran

Fra siden

1:100

4. Diskusjon

4.1 Drøfting av de ulike tiltakene

Promenaden

Promenaden bygger på strategi om en sammenhengende infrastruktur, og bidrar til at ferdsel i Iglandsvik føles bedre, for både harde og myke trafikanter. Den kan brukes hele året og er et tilbud til både innbyggerne og tilreisende turister. Med en egen gang- og sykkelvei langs fylkesveien, vil det bli bedre trafikkflyt ved at bekymringen for ubehagelige situasjoner lettes. Promenaden går langs naturlige veivalg mellom de viktigste funksjonene i Iglandsvik. Dette gjør at promenaden føles naturlig å benytte, uten at det føles som en omvei. «*Path of least resistance*» - Menneskers tendens i å velge den letteste, mest komfortable og direkte ruten til en destinasjon (Kanjo, Alavi, & Lateef, 2015). Dette kommer av menneskers naturlige ønske om å minimere anstrengelse og vanskeligheter, som kan påvirke hvilke ruter en velger. Dersom promenaden hadde lange omveier, ville folk trolig gått langs kjøreveien fremfor å benytte promenaden. Alternativet til å rive det ene naustet, ville vært at promenaden gikk lengre sør for fylkesveien og mellom naustene. I tillegg har eierne av naustene uttrykt at de ikke ønsker ferdsel mellom naustene (J. Torvanger, personlig kommunikasjon, 16. februar 2023). Dette ønsker å ta hensyn til, da økt trengsel er en kjent negativ virkning for lokalsamfunnet som følger av økt turistmengde (Kobro et al., 2013). En promenade på påler mellom vannkant og naust, ville også gjort opptak og sjøsetting av båt svært utfordrende, slik at gangveien eventuelt måtte blitt lagt i grus. Den beste løsningen, vil derfor være å ta vekk et naust til fordel for den sammenhengende promenaden og for å unngå negative relasjoner ved ferdsel på privat eiendom. Det aktuelle naustet er ikke SEFRAK-registrert.

En mer velfungerende forbindelse mellom funksjonene i Iglandsvik vil fremme stedsidentitet, i tillegg til at stedets egenart blir synlig for flere (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2016). I sentrum tar promenaden en omvei ned til stranden og mellom to naust. Selv om det blir omvei, tror vi dette vil heve den positive opplevelsen av ferdselen, og rette fokus på Iglandsviks egenart; kystkultur med naustbebyggelse og vakre strender. Identitet kan fremmes gjennom fysiske egenskaper, deriblant materialbruk (Relph, 1976). Promenadens utforming og utseende står derfor i stil med det karakteristiske for

Iglandsvik, ved at den bygges i nettopp tremateriale på lik linje med den karakteristiske trehus- og bryggekulturen. Bryggene i grenda er alle bygd på påler opp fra havoverflaten, og en promenade på påler vil stå i stil med akkurat disse strukturene.

Den klopplagte promenaden vil minimere slitasje på terreng og natur når den heves over bakken (Miljødirektoratet, 2019). Ved at den bygges på påler mellom sentrum og Havly, unngår en fylling i sjøen. Dette bygger opp under FNs bærekraftsmål 14, som innebærer bevaring og bruk av hav og marine ressurser på en måte som fremmer bærekraftig utvikling (FN, 2023). Fylling ville vært nødvendig ved utarbeiding av tradisjonell asfaltert gangvei.

Gjennom universell utforming bidrar vi til økt brukervennlighet som vil være til fordel for blant annet eldre, barn og personer med funksjonsnedsettelse (World Health Organization & The World Bank, 2011). Promenaden skal være inkluderende og gjør det mulig å ferdes trygt og godt for alle. Det sammenhengende faste toppdekket vil sikre god fremkommelighet (Miljødirektoratet, 2019). En klopplagt promenade vil ivareta variasjonen og opplevelsen, sammenlignet med blant annet grovkornet grus. Sjøkanten, som en sentral del av Iglandsvik identitet, mener vi er viktig å fremme og tilgjengeliggjøre for alle. Omveien ned til stranden gjør at flere, også de med nedsatt funksjonsevne får tilgang til stranden, ved at adkomst ned til sjøkanten i mindre grad går i tung sand. Tilgjengeliggjøring av sjøkanten bygger opp under nasjonalt prinsipp om at hele befolkningen skal ha god tilgang til strandsonen (Regjeringen, 2023).

En ulempe med å benytte klopper er at det krever mye vedlikehold, da kontakt med jord og vann vil føre til at promenaden trenger regelmessig tilsyn og vedlikehold (Miljødirektoratet, 2019). Dersom vedlikeholds ressursene er begrenset, kan det være aktuelt å se på alternativer som krever mindre vedlikehold, eksempelvis gruset vei. Vi har derimot valgt å se vekk fra grus, da vi ønsker et toppdekket som gir best mulig fremkommelighet for flere brukergrupper. En annen begrensning med promenaden er at den kun løser deler av trafikkproblematikken. Promenaden hindrer konflikt mellom myke og harde trafikanter, men

ikke mellom bilistene. Det vil derfor være nødvendig med utbedring av fylkesveien på lang sikt. Likevel, vil det trolig oppleves tryggere for bilister å kjøre langs veien, da bekymringen for folk i veien vil bli mindre. En annen begrensing, er at problemet med gående og syklende i veien kun blir løst innen Iglandsviks grenser. Trafikkproblematikken oppstår ikke i Iglandsvik alene, men er et vedvarende problem helt ut til Grotlesanden. Det vil derfor være aktuelt å se på en lignende løsning helt ut til Grotlesanden, dersom fylkesveien ikke skal utbedres.

Fyllingen

Å legge til rette med utvidet bil- og bobilparkering vil være sentralt på lang sikt, på bakgrunn av den økende turistmengden i Iglandsvik og manglende kapasitet hos reiselivsaktørene (J. Torvanger, personlig kommunikasjon, 16. februar 2023). Sosiale møtesteder og sentre er sentrale tiltak for å gjøre et sted til et mer attraktivt sted å bo (Bremanger kommune, 2021). Parkområdet vil være nettopp dette, hvor paviljongen er et knutepunkt for gangferdsel med gangveiene som leder inn til paviljongen. Gangveien skaper ledende linjer og inkluderer folk til å benytte seg av området. Paviljongens form, med åpne vegger, vil også bidra til å invitere fra alle kanter. Ved å holde noen områder i parken helt åpne, vil det åpne for ulik bruk. Det er viktig å ha et område der det ikke «skjer noe» i utformingen, for det er som oftest her det skjer mest aktivitet! Slik som på Sheep Meadow i Central Park, kan en her ha piknik, sole seg, drive med ballspill, kubb, turning eller andre fysiske aktiviteter og leker (Central Park Conservancy, u.å.). Vollen skaper variasjon og romfølelse ved at en oppnår ulike høydenivåer på gressplenen, samtidig som å skape litt le for vinden. Den er med å skjerme volleyballbanen både for vind og delvis innsyn. Vollen innbyr til ulik aktivitet for både unge og voksne.

Parken på fyllingen er tilrettelagt for alle brukergrupper, både voksne, barn, eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse. Nærhet til grønne områder har en positiv virkning på helsen i form av blant annet økt trivsel og bedre fysisk og mental helse, og er dermed noe som må vektlegges i planleggingen, for alle og enhver (Helsedirektoratet, 2021). Parker og grøntareal er viktige områder for rekreasjon. For de som ikke kan gå på fjellene rundt Iglandsvik, blir dette ett sentralt sted for naturopplevelser, knyttet sammen med sanseboksen og bryggen.

Vegetasjon er plassert i og rundt parken for å skape rom og le-soner. Eierne av fritidsboligene har uttrykk misnøye for gående turister foran boligene sine (M. Myklebyst, personlig kommunikasjon, 7. februar 2023). Ved å plante en tett og sikthindrende rekke med vegetasjon, vil det dempe videre irritasjon. Biler som skal inn og ut til området kan oppleves som et forstyrrende støyelement for de som oppholder seg i parken. Ved å skille disse med vegetasjon og hindre sikt begge veier, kan støyen oppleves som mindre sjenerende (Jensen, u.å.). De ulike treslagene, lyngene og urtene som en finner i området i dag er godt tilpasset klimaet. Vi ønsker å bevare naturen som utgjør Iglandsvik, og vil dermed benytte stedegen vegetasjon ved ny beplantning. Stedegen vegetasjon vil også bidra til å forsterke stedsidentiteten.

Sitkagran er et sterkt treslag som gjør til at den kan brukes til bærende konstruksjoner, så lenge den blir hogd når den er moden (Kystskogbruket, 2022). Sitkagranen i området har tidligere vært forsøkt fjernet, men det er enda spor etter den. For å hindre videre spredning av fremmedarten vil vi tilrå å benytte denne til paviljongen. Da er en både med å bedre beskytte kystlynghei mot gjengroing samt ta med en del av kulturhistorien videre og gi det nytt liv.

Bryggen

Gode grønne og blå rom har vist å ha en positiv innvirkning på menneskers psykiske helse og velvære. Dette kan fremmes gjennom så enkelt som å se og observere grønne og blå strukturer eller gjennom assosiasjonene en har til strukturene, i tillegg til muligheten for fysisk og sosial aktivitet (Gascon, et al., 2015). I utforming av bryggen har vi fokusert på de blå strukturene, som inkluderer alle de synlige vannflatene som sjø, innsjø og elver. Området rundt fyllingen byr per i dag ikke på opphold ved vannkanten, da det er høyt fra fylling og ned til vannet. En kommer seg ned på den eksisterende båtbyggen ved Iglandsvik Marina, men denne brukes primært til fortøyning av båt. Da kvalitetene kyst og sjø står sterkt i Iglandsvik, vil bryggen være et sentralt tiltak for å fremme stedsidentiteten. Å oppholde seg ved nede

ved vannet vil fremme ro og dermed velvære, ved at en kan lytte til lyd fra vind, bølger og fugler (Miljøverndepartementet, 2009). Bryggen vil oppleves som en trygg plass som gir en følelse av å slippe unna forstyrrende elementer. Bryggen vil fremme fysisk aktivitet relatert til vann, eksempelvis padling, seiling og fiske. I tillegg vil det åpne for sosiale interaksjoner ved at bryggen blir et møtested for området. Ved å fremme rekreasjon og trivsel, vil Iglandsvik oppleves som et mer attraktivt sted å bo i og besøke. Valg materiale er bevisst, og bruken av tauverk og treverk peker på de lange tradisjonene med fiskeri i Iglandsvik.

Da fyllingen er et av de sentrale knutepunktene i Iglandsvik, vil det være naturlig å plassere bryggen her, da den vil ha en praktisk nærhet til de andre funksjonene på fyllingen.

Nærheten unngår lange avstander og dermed legger til rette for at så mange som mulig kan benytte seg av tilbudet. Bryggens utforming gjør det mulig for flere brukergrupper å benytte seg av den. Den har en ideell bredde som gjør det mulig å ha en rampe med en helning som innfrir krav til universell utforming (Direktoratet for byggkvalitet, 2020).

Sanseboksen

Ved å fylle et sted med gode tjenester og opplevelser, blir stedet mer attraktivt for både innbyggere og besøkende (Bremanger kommune, 2021). Sanseboksen skaper et opplevelserikt oppholdssted, hvor en kunne samles uansett vær og vind. I utgangspunktet tenkte vi en enkel gapahuk i havgapet, men så jobbet vi inn strategiene og da fikk vi «Sanseboksen» som gir god utsikt ut mot havet. Utformingen av sanseboksen er inspirert av de tradisjonelle naustene i Iglandsvik, da nettopp arkitektur bidrar til å forsterke stedsidentiteten (Relph, 1976). Vinduene med de innebygde bildene, gir et tilbakeblikk til Iglandsviks historie som er en stor del av identiteten til grenda. Ved å rette fokus på Iglandsviks historie, bidrar vi til å videreføre idetiteten til stedet (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2016). Dette vil kunne nytes av lokalbefolkning, i tillegg til å være fin læring for barn, unge og turister. Den runde formen på vinduene refererer til de typiske køyene på båter.

Ved å plassere boksen slik at den ikke står langt uti vannet, hindrer en unødige inngrep i bløtbunnsfaunaen. Dette bygger opp under bærekraftsmål 14, med hensikt om å skåne livet under vann (FN, 2023). Pålene er alle plassert på svaberget, men et lite stykke av glassfronten på sanseboksen vil henge over vannet i luften. Då vil en få følelsen av at en er i vannet om en ser ned, men vi gjør ingen store naturinngrep og risikerer å ødelegge økosystem. En kommer tett på naturen uten å være til bry for naturen.

Den opparbeidede tilkomstveien utformes på lik måte som promenaden, som gjør at også sanseboksen vil være tilgjengelig for alle.

En studie viser at sitkagran kan brukes som kledning på lik linje med vanlig gran (Norsk Treteknisk Institutt, 2007). Dermed kan en benytte seg av fremmedarten som står i området i dag til kledning på sanseboksen, med bakgrunn i samme argument som for valg av materiale på paviljongen. Vi vil råde at dette males for å beskytte treverket mot råte. Maling vil også gi det samme estetiske uttrykk som andre naust i nærområdet, og vil være med å styrke sjøhusmiljøet og stedsidentiteten.

4.2 Oppsummering

Utformingen er i tråd med de satte strategiene, som bygger på målsetningene. Ved å oppnå de fire målsetningene, tilrettelegger vi for økt turisme og samtidig skaper et godt samspill mellom turisme og lokalbefolkning. Målsetningene er oppnådd på følgende måter:

«Bidra til at Iglandsvik blir et attraktivt sted å bo og bli boende i»

Utformingen og tiltakene retter fokus på kulturhistorie og miljø i Iglandsvik. Dette vil styrke og fremme stedsidentiteten hos innbyggerne, som bidrar til at Iglandsvik blir et mer attraktivt sted å bo og bli boende i. Grøntarealet på fyllingen fungerer som godt møtested for innbyggerne, og inviterer til ulike bruk. Gjennom universell utforming sikrer vi økt

brukervennlighet av de foreslåtte tiltakene. Flere av tiltakene er skjermet for det harde kystværet, og kan dermed brukes til ulike tider av året. Ved å knytte sammen de ulike funksjonene og legge til rette med ferdselsårer for myke trafikanter, vil Iglandsvik oppleves som et tryggere sted for innbyggerne.

● «Tilrettelegge for den økende turistmengden i Iglandsvik, med hensyn til naturverdier.»

Supplering med ekstra bil-, campingvogn- og bobilparkering bidrar til tilrettelegging for den økende turistmengden, ved at Iglandsvik kan ta imot flere turister. Turistene vil kunne dra nytte av de nye uteoppholdsarealene, som byr på ulik bruk og aktivitet. Gjennom universell utforming tilrettelegger en for at turister av flere brukergrupper kan besøke Iglandsvik, og dra nytte av forslagene som er fremmet i mulighetsstudiet. Ved å legge en sammenhengende promenade mellom funksjonene, vil det lette på trafikkproblematikken som vil komme av økende turistmengde, i tillegg til å heve opplevelsen av Iglandsvik. Utforming av promenaden skåner naturverdier i arbeidet med å tilrettelegge for turistene. Tiltakene sentreres rundt fyllingen, og har minimale inngrep på terreng og natur.

● «Hindre konflikt og utfordringer mellom lokalbefolkning og turister.»

Ved å legge en promenade med ledende linjer, unngår en tråkk av stier og ferdsel på private eiendommer som ofte danner grunnlag for konflikt og frustrasjon. Vegetasjon mellom uteoppholdsareal og fritidsboliger skaper et skille i hva som er privat og offentlig område, og vil dermed vil lede turister vekk fra fritidsboligene. Promenaden bidrar også til mindre konflikt og frustrasjon ovenfor gående turister i kjørebanelen.

● «Få en bedre flyt og konnektivitet mellom de ulike elementene i Iglandsvik»

Promenaden knytter sammen de viktige funksjonene og knutepunktene i Iglandsvik, i form av at myke trafikanter får en egen gangvei. Promenaden vil lette ferdsel og unngå barrieren med at en må gå i kjørebanelen for å komme seg mellom Havly, sentrum og fyllingen. Promenaden vil alene og i sin helhet skape bedre flyt og konnektivitet i Iglandsvik.

4.3 Konklusjon

Gjennom planforslaget har vi kommet med ideer som bidrar til å Iglandsvik mer attraktivt og tilrettelagt for både turister og lokalbefolkningen. Forslaget gir bedre flyt og konektivitet mellom funksjonene i Iglandsvik. De foreslåtte elementene på fyllingen bidrar til økt trivsel med fokus på Iglandsviks identitet og karakteristikk, med et ønske om å invitere folk til opphold. Forslagene er fremmet på bakgrunn av funn i analysen, i tillegg til at det er lagt stor vekt på brukerønskene som ble registret i medvirkningsprosessen. Medvirkning fra lokalbefolkningen var viktig i utforming av planforslaget for å få et utfyllende kunnskapsgrunnlag. I tillegg er det vesentlig at innbyggerne opplever planforslaget som realistisk og positivt for lokalsamfunnet, og at de kan dra nytte av tiltakene.

Gjennom prosessen har vi sett på realistiske tiltak som bidrar til et mer attraktivt Iglandsvik. Dersom forslagene skal realiseres, vil det være nødvendig med grundigere undersøkelser for å blant annet avdekke om forslagene er byggeteknisk mulig. For å realisere ønsket om å skape et sammenhengende ferdselsåre for myke trafikanter, bør det spesielt gjøres videre tekniske utredninger langs fylkesveien.

Temaene og utfordringene som er drøftet, er dagsaktuell og har likhetstrekk med flere destinasjoner som opplever sterk økning i reiselivsnæringen. Dette mulighetsstudiet kan derfor også fungere som inspirasjon utenfor Iglandsviks rammer.

Mulighetsstudiet er ingen fasit, men fungerer som en mulig løsning. Vi håper at vårt studie vil komme til nytte under videre utvikling av Iglandsvik.

REFERANSER

Kilder

Andereck, K., Valentine, K., Knopt, R., & Vogt, C. (2005). *Residents' Perceptions of Community Tourism Impacts*. Great Britain: Elsevier.

Artsdatabanken. (2014). *Kystlynghei*. Hentet fra <https://www.artsdatabanken.no/Pages/137787/Kystlynghei>

Artsdatabanken. (2015). *Purpurlyng*. Hentet fra https://www.artsdatabanken.no/Pages/168436/Erica_cinerea

Artsdatabanken. (2017). *Artskart*. Hentet fra [https://artskart.artsdatabanken.no/#map/-26976,6897952/11.1933333333333333/background/greyMap/filter/%7B%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Behaviors%22%3A%5B1%2C%2C3%2C4%2C6%2C7%5D%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22Geometry%22%3A%22POLYGON\(\(-28688.68682160390](https://artskart.artsdatabanken.no/#map/-26976,6897952/11.1933333333333333/background/greyMap/filter/%7B%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Behaviors%22%3A%5B1%2C%2C3%2C4%2C6%2C7%5D%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22Geometry%22%3A%22POLYGON((-28688.68682160390)

Artsdatabanken. (2018). *Fremmedartslista*. Hentet fra <https://artsdatabanken.no/fremmedarter/2018/N/537>

Askheim, S. (2021). *Bremangerlandet*. Hentet fra Store Norske Leksikon: <https://snl.no/Bremangerlandet>

Askheim, S. (2023). *Bremanger*. Hentet fra Store Norske Leksikon: <https://snl.no/Bremanger>

Bakke, K., & Steinskog, H. (2020). *Mission impossible?* Kristiansand: Universitetet i Agder.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (u.å). *Universell utforming og tilgjengelighet*. Hentet fra Bufdir: <https://www.bufdir.no/likestilling/universell-utforming/>

Biotope. (u.å). *Biotope*. Hentet fra <https://www.biotope.no>

Bremanger kommune. (2021). *Kommunedelplanen sin samfunnsdel*. Svelgen. Hentet fra Kommuneplanen: https://bremanger.kommune.no/_f/p2/i3aaa43f9-43c6-41a8-b029-4f7b03eaabec/bk_kommunedelplan_samfunn.pdf

- Bremanger kommune. (2021). *Kulturmiljøplan*. Hentet fra https://bremanger.kommune.no/_f/p2/i63a04a32-31df-4daf-8517-69828b362d40/kulturmiljoplan-bremanger-kommune-2021-2030-vedteken.pdf
- Bremangerland. (u.å.). *Bremangerland*. Hentet fra <https://bremangerland.no>
- Central Park Conservancy. (u.å.). *Sheep Meadow*. Hentet fra <https://www.centralparknyc.org/locations/sheep-meadow>
- Direktoratet for byggkvalitet. (2020). *Byggteknisk forskrift TEK17, § 12-16: Rampe*. Hentet fra https://dibk.no/regelverk/byggteknisk-forskrift-tek17/12/iii/12-16?_t_q=rampe
- Direktoratet for naturforvaltning. (2007). *Kartlegging av marint biologisk mangfold*. Hentet fra https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/69/handbok-19-2001rev-2007_marin_nett.pdf
- FN. (2023). *FNs bærekraftsmål: Livet i havet*. Hentet fra FN: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal/livet-i-havet>
- Forskrift om høsting av tare i fylkene Rogaland og Vestland. (2018). *Forskrift om høsting av tare i fylkene Rogaland og Vestland (FOR-2021-08-30-2637)*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2018-09-10-1310/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1
- Gascon, M., Triguero-Mas, M., Martínez, D., Dadvand, P., Forn, J., Plascència, A., & Nieuwenhuijsen, M. (2015). *Mental Health Benefits of Long-Term Exposure to Residential Green and Blue Spaces: A Systematic Review*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*.
- Harstveit, K. (2019). *Kystklima*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/kystklima>
- Havstjerna. (u.å.). *Iglandsvik næringspark*. Hentet fra Havstjerna: <https://www.havstjerna.no/iglandsvik/>
- Helgason, V. F., & Mydland, L. (2022). *Bærekraftig forvaltning av historiske bymiljø*. Hentet fra Riksantikvaren: <https://www.riksantikvaren.no/baerekraftig-forvaltning-av-historiske-bymiljo/>

- Helsedirektoratet. (2021). *Sektorrapport om folkehelse*. Hentet fra <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/sektorrapport-om-folkehelse/trygge-og-helsefremmende-miljoer/tilgang-til-natur-og-rekreasjonsomrader-friluftsliv-og-idrett>
- Iglandsvik Utvikling. (2020). *Kven er vi?* Hentet fra <https://iglandsvikutvikling.no/#kvenervi>
- Innovasjon Norge. (2019). *Nordmenns syn på turisme sommeren 2019*. Innovasjon Norge.
- Jensen, P. (u.å.). *Norsk forening mot støy*. Hentet fra <https://stoyforeningen.no/Fakta/Stoeyskjermer-og-stoeyvoller>
- Johansen, C. (2019). *Hva mener vi med bærekraftig reiseliv?* Hentet fra NDLA: <https://ndla.no/nb/subject:1:be40ec3c-01ab-4e2e-af1a-a05fc85bcace/topic:1:950f0c23-8d14-4c4d-830a-0b9cf1d50844/topic:1:0a853189-d445-4798-87a8-5635ccec4740/resource:1:102659>
- Kanjo, E., Alavi, H., & Lateef, H. Y. (2015). *The Path of Least Resistance: Understanding Human Walking Patterns in Urban Spaces*. PLOS ONE.
- Kartverket. (2023). *Hva er stormflo?* Hentet fra <https://www.kartverket.no/til-sjos/se-havniva/lar-om-tidevann-og-vannstand/hva-er-stormflo>
- Kobro, L., Vareide, K., Haukeland, P., & Jervan, B. (2013). *Duett eller duell?: Reiseliv og lokalsamfunnsutvikling*. Bø i Telemark: Telemarksforskning.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2016). *Byrom - En idehåndbok*. Oslo: Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
- Kulturminnesøk. (u.å.). *Kulturminnesøk*. Hentet fra <https://www.kulturminnesok.no/kart/?q=&am-county=&lokenk=location&am-lok=&am-lokdating=&am-lokconservation=&am-enk=&am-enkdating=&am-enkconservation=&bm-county=&cp=1&bounds=61.85246442018236,4.875612258911133,61.82443247948245,5.00178337097168&zoom=14&id=>
- Kystskogbruket. (2022). *Sitkagran – en forhatt utlending eller en ressurs?* Hentet fra <https://kystskogbruket.no/2022/03/sitkagran-en-forhatt-utlending-eller-en-ressurs/>

- Likestillings- og diskrimineringsloven. (2017). *Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (LOV-2017-06-16-51)*. Hentet fra Lovdata: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51#KAPITTEL_3
- Lohne, Ø. S., & Yugsi Molina, F. X. (2017). *Skredfarekartlegging i Bremanger kommune*. Oslo: Norges vassdrags- og energidirektorat.
- Miljødirektoratet. (2014). *Marine naturtyper*. Hentet fra <https://faktaark.naturbase.no/?id=BM00122041>
- Miljødirektoratet. (2015). *Marine naturtyper*. Hentet fra <https://faktaark.naturbase.no/?id=BM00114957>
- Miljødirektoratet. (2019). *Veileder: Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv*. Trondheim: Miljødirektoratet. Hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1326/m1326.pdf>
- Miljødirektoratet. (2020). *Naturtyper*. Hentet fra <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00122688>
- Miljødirektoratet. (2021). *Klimautfordringer*. Hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/klimatilpasning-krever-kunnskap/klimautfordringer/>
- Miljødirektoratet. (2023). *Strandsone i arealplanlegging*. Hentet fra <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/strandsone/strandsone-i-arealplanlegging/>
- Miljøverndepartementet. (2009). *Naturopplevelse, friluftsliv og vår psykiske helse*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/md/vedlegg/rapporter/t-1474.pdf>
- Moen, A. (1998). Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens Kartverk.
- Nærings- og fiskeridepartementet. (2017). *Meld. St. 19 (2016-2017), "Opplev Norge - unikt og eventyrlig"*. Oslo.

- NHO Reiseliv. (u.å). *Tall og fakta om reiselivsnæringen*. Hentet fra NHO Reiseliv:
<https://www.nhoreiseliv.no/tall-og-fakta/tall-og-fakta-om-norsk-reiseliv/#verdiskaping>
- Norges Geologiske Undersøkelse. (u.å.). *Løsmasser*. Hentet fra
https://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- Norsk Treteknisk Institutt. (2007). *Treteknisk*. Hentet fra
<https://www.treteknisk.no/resources/filer/publikasjoner/rapporter/Rapport-68.pdf>
- Puschmann, O. (2005). *Nasjonalt referansesystem for landskap: Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner*. Røst, Nordland: Norsk institutt for jord- og skogkartlegging.
- Regjeringen. (2021). *Reiselivsnæringen i Norge*. Hentet fra
<https://www.regjeringen.no/no/tema/naringsliv/reiseliv/om-reiselivsnaringen/id2677135/>
- Regjeringen. (2023). *Tilgang til strandsonen*. Hentet fra
<https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/friluftsliv/innsiktsartikler-friluftsliv/strandsonen/id2076261/>
- Relph, E. (1976). *Place and Placelessness*. London: Pion.
- Riksantikvaren. (2020). *SEFRAK-registeret*. Hentet fra <https://www.riksantikvaren.no/les-om/sefrak/>
- Statistisk sentralbyrå. (u.å). *Bremanger (Vestland)*. Hentet fra Kommunefakta:
<https://www.ssb.no/kommunefakta/bremanger>
- Storm. (u.å). *Årsoversikt for Iglandsvika*. Hentet fra Storm: <https://www.storm.no/134112661>
- Suncurves. (u.å). *Reelle tidspunkt for soloppgang og solnedgang*. Hentet fra
<https://suncurves.com/nb/>
- Svihus, Å. (2006). I *Bremanger bygdebok* (ss. 326-339). Bremanger kommune.
- Torvanger, M. H. (2018). I *Der havbåra bryt* (ss. 121, 170-171, 207-213). Selja forlag.
- World Health Organization & The World Bank. (2011). *World report on disability*. Malta.

Ørebø, O. (2023). *En varmere klode*. Hentet fra Energi og klima:

<https://energiogklima.no/klimavakten/global-temperatur/>

Østengen & Berge AS. (u.å). *Bygdøy Kyststi*. Hentet fra [https://www.ostengen-](https://www.ostengen-bergo.no/bygdoy-kyststi)

[bergo.no/bygdoy-kyststi](https://www.ostengen-bergo.no/bygdoy-kyststi)

Øvrebø, O. (2022). *Havet stiger*. Hentet fra Energi og klima:

<https://energiogklima.no/klimavakten/havniva/>

WMS-tjenester

Karttype	Utgiver	URL
Topografisk Norgeskart gråtone	Geonorge	https://openwms.statkart.no/skwms1/wms.topo4.graatone
AR5: Jordbruksareal	Geonorge	https://wms.nibio.no/cgi-bin/ar5?
Løsmasser	Geonorge	https://geo.ngu.no/mapserver/LosmasserWMS?request=GetCapabilities&service=WMS
Marin grense	Geonorge	https://geo.ngu.no/mapserver/MarinGrenseWMS4

Karttjenester

NVE (u.å): Se havnivå i kart. Hentet 10.02.2023 fra: <https://www.kartverket.no/til-sjos/se-havniva/kart?activeLayers=Stasjoner&zoom=14&center=-28831,6896894&locationId=720785&aar=2090&margin=0&code=200YMAX>

NVE (u.å): NVE faresoner for skred i bratt terreng. Hentet 10.02.2023 fra:

<https://temakart.nve.no/link/?link=faresoner&layer=5&field=kommunenavn&value=Bremanger&buffer=10000>

Figurliste

Figur 13: Hulthin, C. (2016). *Hettemåke* [Fotografi]. Hentet fra

<https://www.fuglerinorge.no/2019/09/06/hettemake/>

Legg, C. (u.å.) Uten tittel [Fotografi]. Hentet fra <https://snl.no/storspove>

Bekkum, S. (2008). *Gråspurv – Passer domesticus* [Fotografi]. Hentet fra

<https://fokus.foto.no/bildekritikk/bilde/309240-gråspurv-passer-domesticus?imageoffset=0&brukerid=5836&utvalgid=0&photographersselection=0&offset=0>

Opplev runde (u.å.). Uten tittel [Fotografi]. Hentet fra

<https://www.opplevrunde.no/fuglearter/lomvi>

Trepte, A. (2010). *L. C. Canus* [Fotografi]. Hentet fra

<https://no.wikipedia.org/wiki/Fiskemåke>

Wiki Commons (u.å.). Uten tittel [Fotografi]. Hentet fra

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Larus_argentatus_1.JPG#/media/File:Larus_argentatus_1.JPG

Trepte, A. (u.å.) Uten tittel [Fotografi]. Hentet fra

<https://www.naturfakta.no/dyr/?id=3469>

Figur 26: Torvanger, M. (1959). Uten tittel [Fotografi].

Figur 27: Torvanger, A. (u.å.). Uten tittel [Fotografi].

Figur 38: Østengen & Bergo AS (u.å.). *Bygdøy kyststi* [Fotografi]. Hentet fra

<https://www.ostengen-bergo.no/bygdoy-kyststibergo.no/bygdoy-kyststi>

Figur 39: Østengen & Bergo AS (u.å.). *Bygdøy kyststi* [Fotografi]. Hentet fra

<https://www.ostengen-bergo.no/bygdoy-kyststibergo.no/bygdoy-kyststi>

Figur 40: Biotope (u.å.). Uten tittel [Fotografi]. Hentet fra <https://www.biotope.no>

Figur 41: Biotope (u.å.). Uten tittel [Fotografi]. Hentet fra <https://www.biotope.no>

Figur 42: TPG Landschaftsarchitekten (u.å.). Uten tittel [Fotografi]. Hentet fra

<https://www.aik-sh.de/tdai/projekte/drehbrueckenplatz-luebeck/>

Figur 43: TPG Landschaftsarchitekten (u.å.). Uten tittel [Fotografi]. Hentet fra

<https://www.aik-sh.de/tdai/projekte/drehbrueckenplatz-luebeck/>